Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
ANTHONY MICHAEL COLLINS
16 päivänä helmikuuta 2023 [1]

Yhdistetyt asiat C-38/21, C-47/21 ja C-232/21

VK
vastaan
BMW Bank GmbH (C-38/21)
ja
F. F.
vastaan
C. Bank AG (C-47/21)
ja
CR,
AY,
ML ja
BQ
vastaan
Volkswagen Bank GmbH ja
Audi Bank (C-232/21)

(Ennakkoratkaisupyynnöt – Landgericht Ravensburg (Ravensburgin alueellinen alioikeus, Saksa))

Ennakkoratkaisupyyntö – Kuluttajansuoja – Moottoriajoneuvon kilometriperusteinen leasingsopimus – Käytetyn moottoriajoneuvon ostamista varten tehty luottosopimus – Direktiivi 2002/65/EY – Direktiivi 2008/48/EY – Direktiivi 2011/83/EU – Käsitteet ”muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehty sopimus” ja ”etäsopimus” – Välittäjän osallistuminen sopimuksen valmisteluvaiheeseen – Poikkeus peruuttamisoikeudesta autonvuokrauspalvelujen tarjoamisen osalta – Direktiivin horisontaalisen välittömän oikeusvaikutuksen puuttuminen – Sopimuksessa mainittavia tietoja koskevat vaatimukset – Olettama tiedottamisvelvollisuuden noudattamisesta lakisääteistä mallia käytettäessä – Peruuttamisoikeus – Peruuttamisen määräajan alkaminen, kun annetut tiedot ovat puutteellisia tai virheellisiä – Peruuttamisoikeuden väärinkäyttö – Edeltävää palauttamista koskeva vaatimus

[1] Alkuperäinen kieli: englanti.

Sisällys

I Johdanto . . . 3

II Asiaa koskevat oikeussäännöt . . . 4

A Unionin oikeus . . . 4

1. Direktiivi 2002/65 . . . 4

2. Direktiivi 2008/48 . . . 4

3. Direktiivi 2011/83 . . . 7

B Saksan oikeus . . . 11

1. Siviililaki . . . 11

2. EGBGB . . . 16

III Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset . . . 17

A Asia C-38/21 . . . 17

B Asia C-47/21 . . . 25

C Asia C-232/21 . . . 29

IV Menettely unionin tuomioistuimessa . . . 31

V Asian tarkastelu . . . 32

A Asia C-38/21 . . . 32

1. Viides kysymys asiassa C-38/21 . . . 32

2. Kuudes kysymys asiassa C-38/21 . . . 36

3. Seitsemäs kysymys asiassa C-38/21 . . . 37

4. Kahdeksas kysymys asiassa C-38/21 . . . 38

5. Välipäätelmä . . . 39

B Asiat C-47/21 ja C-232/21 . . . 40

1. Ensimmäinen kysymys asioissa C-47/21 ja C-232/21 . . . 40

2. Toinen kysymys asioissa C-47/21 ja C-232/21 . . . 43

3. Neljäs kysymys asioissa C-47/21 ja C-232/21 . . . 44

4. Viides kysymys asioissa C-47/21 ja C-232/21 47

VI Ratkaisuehdotus 49

I Johdanto

1. Näiden Landgericht Ravensburgin (Ravensburgin alueellinen alioikeus, Saksa) esittämien ennakkoratkaisupyyntöjen taustalla on useita kuluttajien ja moottoriajoneuvojen valmistajiin kytkeytyvien rahalaitosten välisiä riita-asioita. Ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa tulee esille kysymyksiä siitä, onko kuluttajien yhdessä tapauksessa tekemä moottoriajoneuvon kilometriperusteisen leasingsopimuksen ja muissa tapauksissa käytetyn moottoriajoneuvon hankinnan rahoittamiseen tarkoitettujen luottosopimusten peruuttaminen pätevä.

2. Unionin tuomioistuimen pyynnöstä tässä ratkaisuehdotuksessa käsitellään ensinnäkin kilometriperusteisen leasingsopimuksen luonnetta direktiivin 2002/65/EY,[2] direktiivin 2008/48/EY[3] ja direktiivin 2011/83/EU[4] valossa. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuinta pyydetään myös tulkitsemaan direktiiviin 2011/83 sisältyviä käsitteitä ”muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehty sopimus” ja ”etäsopimus” ja lausumaan viimeksi mainitussa direktiivissä säädetyn peruuttamisoikeutta koskevan poikkeuksen mahdollisesta soveltamisesta. Toiseksi unionin tuomioistuinta pyydetään lausumaan direktiivissä 2008/48 luotonantajille asetetun velvollisuuden, jonka mukaan niiden on annettava kuluttajille tietoja muun muassa peruuttamisoikeudesta, kolmesta näkökohdasta. Nämä ovat seuraavat: sellaisen kansallisen lainsäädännön yhteensopivuus kyseisen direktiivin kanssa, jonka mukaan lakisääteisenä olettamana on, että velvollisuus antaa tietoja täytetään käyttämällä kansallisessa lainsäädännössä säädettyä mallilauseketta (jäljempänä lakisääteinen malli); virheellisten tai puutteellisten tietojen antamisen seuraukset peruuttamisen määräajan alkamiselle ja luotonantajan mahdollisuus vedota siihen, että kuluttaja on käyttänyt peruuttamisoikeutta väärinkäyttönä pidettävällä tavalla. Kolmanneksi unionin tuomioistuimelta tiedustellaan sellaisten tiettyjen seurausten yhteensopivuudesta unionin oikeuden tehokkuusperiaatteen kanssa, joita kansallisessa lainsäädännössä liitetään myyntisopimukseen liittyvän luottosopimuksen peruuttamiseen.

[2] Kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä ja neuvoston direktiivin 90/619/ETY sekä direktiivien 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta 23.9.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EYVL 2002, L 271, s. 16).

[3] Kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2008, L 133, s. 66).

[4] Kuluttajan oikeuksista, neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 85/577/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY kumoamisesta 25.10.2011 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2011, L 304, s. 64).

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Unionin oikeus

1. Direktiivi 2002/65

3. Direktiivin 2002/65 1 artiklan 1 kohdan mukaan tämän direktiivin tarkoituksena on ”kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentäminen”.

4. Direktiivin 2002/65 2 artiklan a alakohtaan sisältyvän määritelmän mukaan ”etäsopimuksella” tarkoitetaan ”palvelujen tarjoajan ja kuluttajan välistä rahoituspalveluja koskevaa sopimusta, joka tehdään palvelujen tarjoajan järjestämän sellaisen etämyynti- tai palveluntarjontamenetelmän avulla, jossa tämä käyttää yksinomaan yhtä tai useampaa etäviestintävälinettä sopimuksen tekemiseen asti sopimuksen tekeminen mukaan luettuna”. Saman artiklan b alakohdan mukaan ”rahoituspalveluilla” tarkoitetaan ”pankki-, luotto-, vakuutus-, yksilöllisiä eläkejärjestely-, sijoitus- tai maksupalveluja”.

5. Direktiivin 2002/65 6 artiklan 1 kohdassa säädetään muun muassa, että ”jäsenvaltioiden on varmistettava, että kuluttajalla on 14 kalenteripäivää aikaa peruuttaa sopimus seuraamusmaksuitta ja syytä ilmoittamatta”.

2. Direktiivi 2008/48

6. Direktiivin 2008/48 johdanto-osan 9, 10, 12, 30 ja 31 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(9) Täydellinen yhdenmukaistaminen on tarpeen, jotta varmistetaan, että yhteisön kaikki kuluttajat voivat käyttää hyväkseen etujensa korkeatasoista ja yhtäläistä suojaa ja jotta voidaan luoda aidot sisämarkkinat. Jäsenvaltioille ei tämän vuoksi olisi annettava mahdollisuutta pitää voimassa tai ottaa käyttöön kansallisia säännöksiä tässä direktiivissä vahvistettujen säännösten lisäksi. Tällaista rajoitusta olisi kuitenkin sovellettava ainoastaan silloin, kun kyse on tässä direktiivissä yhdenmukaistetuista säännöksistä. Jos tällaisia yhdenmukaistettuja säännöksiä ei ole, jäsenvaltioiden olisi vapaasti voitava pitää voimassa tai ottaa käyttöön kansallista lainsäädäntöä. Näin ollen jäsenvaltiot voivat esimerkiksi pitää voimassa tai ottaa käyttöön myyjän tai palvelujen toimittajan ja luotonantajan yhteisvastuuta koskevia kansallisia säännöksiä. Toinen esimerkki tästä jäsenvaltioiden mahdollisuudesta voisi olla tavaran myyntiä tai palvelun toimittamista koskevan sopimuksen peruuttamista koskevien kansallisten säännösten voimassa pitäminen tai käyttöön ottaminen, jos kuluttaja käyttää oikeuttaan peruuttaa luottosopimus. – –

(10) Yhdenmukaistamisen soveltamisala määräytyy tähän direktiiviin sisältyvien määritelmien perusteella. Jäsenvaltioiden velvollisuuden panna tämän direktiivin säännökset täytäntöön olisi näin ollen rajoituttava näiden määritelmien mukaisesti määräytyvään soveltamisalaan. Tällä direktiivillä ei kuitenkaan olisi rajoitettava tämän direktiivin säännösten soveltamista jäsenvaltioiden toimesta yhteisön lainsäädännön mukaisesti aloihin, jotka eivät kuulu sen soveltamisalaan. Jäsenvaltio voisi näin pitää voimassa tai ottaa käyttöön tämän direktiivin säännöksiä tai sen tiettyjä säännöksiä vastaavaa kansallista lainsäädäntöä, joka koskee muita kuin tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia luottosopimuksia – –

– –

(12) Palvelujen jatkuvaa suorittamista tai samantyyppisten tavaroiden toimittamista koskevat sopimukset, joiden mukaan kuluttaja maksaa palvelujen suorittamisesta tai tavaroiden toimittamisesta palvelujen tai tavaroiden toimittamisen ajan maksuerissä, voivat erota huomattavasti tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvista luottosopimuksista sopimuspuolten etujen sekä toimitusehtojen ja suoritusten osalta. Sen vuoksi olisi todettava selkeästi, ettei tällaisia sopimuksia pidetä luottosopimuksina tätä direktiiviä sovellettaessa. – –

– –

(30) Tällä direktiivillä ei säännellä sopimusoikeudellisia kysymyksiä, jotka liittyvät luottosopimusten pätevyyteen. Tämän vuoksi jäsenvaltiot voivat tällä alalla pitää voimassa tai ottaa käyttöön kansallisia säännöksiä, jos ne ovat yhteisön oikeuden mukaisia. – –

(31) Jotta kuluttaja voi tietää luottosopimuksen mukaiset oikeutensa ja velvollisuutensa, sopimuksessa olisi oltava selkeästi ja tiiviisti kaikki tarvittavat tiedot.

– –”

7. Direktiivin 2008/48 1 artiklan mukaan direktiivin tarkoituksena on ”kulutusluottosopimuksia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten tiettyjen näkökohtien yhdenmukaistaminen”. Sen 2 artiklan 1 kohdassa säädetään, että direktiiviä sovelletaan luottosopimuksiin. Saman artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaan direktiiviä ei sovelleta ”vuokra- tai leasingsopimuksiin, jos tällaisessa sopimuksessa tai erillisessä sopimuksessa ei ole määräystä velvoitteesta lunastaa sopimuksen kohdetta; tällaisen lunastamisvelvoitteen katsotaan olevan olemassa, jos luotonantaja päättää tästä yksipuolisesti”.

8. Direktiivin 2008/48 3 artiklassa määritellään useita kyseisessä direktiivissä käytettäviä käsitteitä, kuten seuraavat:

”c) ’luottosopimuksella’ [tarkoitetaan] sopimusta, jonka mukaan luotonantaja myöntää tai lupaa myöntää kuluttajalle luottoa maksun lykkäyksen, lainan tai muun vastaavan taloudellisen järjestelyn muodossa, lukuun ottamatta palvelun jatkuvaa suorittamista tai samantyyppisten tavaroiden jatkuvaa toimittamista koskevia sopimuksia, joiden mukaan kuluttaja maksaa palvelut tai tavarat niiden toimittamisen ajan maksuerissä;

– –

n) ’liitännäisellä luottosopimuksella’ [tarkoitetaan] luottosopimusta, jossa

i) kyseinen luotto käytetään yksinomaan tietyn tavaran toimittamista tai tietyn palvelun suorittamista koskevan sopimuksen rahoittamiseen, ja

ii) nämä kaksi sopimusta muodostavat objektiivisesti katsottuna kaupallisen kokonaisuuden; kaupallisen kokonaisuuden katsotaan olevan olemassa, kun tavaroiden toimittaja tai palveluiden suorittaja rahoittaa itse kuluttajalle myönnettävän luoton tai – kolmannen osapuolen rahoittaessa luoton – kun luotonantaja hyödyntää tavaroiden toimittajan tai

palveluiden suorittajan palveluita luottosopimuksen tekemisen tai valmistelun yhteydessä taikka tietyt tavarat tai tietyn palvelun suorittaminen on nimenomaisesti yksilöity luottosopimuksessa.”

9. Direktiivin 2008/48 10 artiklan, jonka otsikko on ”Luottosopimuksissa mainittavat tiedot”, 2 kohdassa säädetään muun muassa seuraavaa:

”Luottosopimuksessa on mainittava selkeästi ja tiiviisti:

– –

l) luottosopimuksen tekohetkellä sovellettava viivästyskorko, ja sen mukauttamista koskevat järjestelyt sekä mahdolliset sopimusehtojen noudattamatta jättämisestä aiheutuvat maksut;

– –

p) peruuttamisoikeus tai ettei sitä ole, tämän oikeuden käyttämisen määräaika ja muut ehdot sen käyttämiselle, mukaan lukien tiedot kuluttajan velvollisuudesta maksaa nostettu pääoma ja korko 14 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti sekä maksettavan koron määrä päivää kohden;

– –

r) oikeus ennenaikaiseen takaisinmaksuun, ennenaikaista takaisinmaksua koskeva menettely sekä tiedot luotonantajan mahdollisesta oikeudesta saada tästä korvausta sekä tavasta, jolla korvaus määritetään;

– –

t) onko kuluttajalla käytettävissä tuomioistuimen ulkopuolisia valitus- ja oikeussuojamenettelyjä, ja jos on, miten kuluttaja voi käyttää niitä;

– –”

10. Direktiivin 2008/48 14 artiklassa, jonka otsikko on ”Peruuttamisoikeus”, säädetään seuraavaa:

”1. Kuluttajalla on neljätoista kalenteripäivää aikaa peruuttaa luottosopimus esittämättä perusteluja.

Peruuttamisen määräaika alkaa:

a) joko päivästä, jona luottosopimus tehdään; tai

b) päivästä, jona kuluttaja saa sopimusehdot ja tiedot 10 artiklan mukaisesti, jos tämä päivä on tämän alakohdan a alakohdassa tarkoitettua päivää myöhäisempi.

– –

3. Jos kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, hänen on:

a) peruuttamisen voimaansaattamiseksi ilmoitettava siitä ennen 1 kohdassa tarkoitetun määräajan päättymistä luotonantajalle niiden tietojen mukaisesti, jotka luotonantaja on toimittanut 10 artiklan 2 kohdan p alakohdan mukaisesti, tavalla, joka voidaan todentaa kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Määräaikaa katsotaan noudatetun, jos tämä ilmoitus on lähetetty ennen määräajan päättymistä kirjallisena tai luotonantajan saatavilla ja käytettävissä olevalla muulla pysyvällä välineellä; ja

b) maksettava luotonantajalle pääoma ja sille kertynyt korko luoton nostopäivästä päivään, jona pääoma maksetaan takaisin, tarpeettomasti viivyttelemättä ja viimeistään 30 kalenteripäivän kuluttua peruuttamisilmoituksen lähettämisestä luotonantajalle. Korko on laskettava sovitun lainakoron perusteella. Luotonantaja ei ole oikeutettu peruuttamistapauksessa saamaan kuluttajalta muuta korvausta kuin korvauksen luotonantajan viranomaisille mahdollisesti maksamista sellaisista maksuista, joita ei palauteta.

– –”

11. Direktiivin 2008/48 15 artiklassa, jonka otsikko on ”Liitännäiset luottosopimukset”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos kuluttaja on käyttänyt yhteisön oikeuteen perustuvaa oikeuttaan peruuttaa tavaroiden toimittamista tai palveluiden suorittamista koskeva sopimus, liitännäinen luottosopimus ei enää sido häntä.

– –

3. Tällä artiklalla ei rajoiteta sellaisten kansallisten säännösten soveltamista, joiden mukaan luotonantaja on yhteisvastuussa kuluttajan tavaroiden myyjälle tai palveluiden suorittajalle mahdollisesti esittämistä vaatimuksista, kun tavaroiden tai palveluiden hankinta tältä on rahoitettu luottosopimuksella.”

12. Direktiivin 2008/48 22 artiklan, jonka otsikko on ”Yhdenmukaistaminen ja direktiivin säännösten pakottavuus”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä olevien yhdenmukaistettujen säännösten osalta jäsenvaltiot eivät voi kansallisessa lainsäädännössään pitää voimassa tai ottaa käyttöön säännöksiä, jotka poikkeavat tässä direktiivissä annetuista.”

3. Direktiivi 2011/83

13. Direktiivin 2011/83 johdanto-osan 2, 16, 20, 22 ja 49 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(2) – – Tässä direktiivissä olisi näin ollen vahvistettava vakiosäännöt, jotka koskevat etäsopimuksille ja muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtäville sopimuksille yhteisiä näkökohtia, ja luovuttava aikaisempien direktiivien mukaisesta vähimmäistason yhdenmukaistamisesta mutta sallittava kuitenkin jäsenvaltioiden pitää voimassa tai hyväksyä tiettyjä näkökohtia koskevia kansallisia säännöksiä.

– –

(16) Tämän direktiivin ei pitäisi vaikuttaa laillista edustusta koskevaan kansalliseen lainsäädäntöön, kuten elinkeinonharjoittajan nimissä tai hänen puolestaan toimivaa henkilöä (kuten asiamiestä tai toimitsijamiestä) koskeviin sääntöihin. Jäsenvaltioilla olisi edelleen oltava toimivalta tällä alalla. – –

– –

(20) Etäsopimuksen määritelmän olisi katettava kaikki tapaukset, joissa elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välinen sopimus tehdään etämyyntiä varten luodussa myynti- tai palveluntarjontajärjestelmässä käyttäen pelkästään yhtä tai useampaa etäviestintä (kuten postia, Internetiä, puhelinta tai faksia) sopimuksen tekemiseen asti, sopimuksen tekeminen mukaan lukien. Tämän määritelmän olisi katettava myös tilanteet, joissa kuluttaja käy toimitiloissa vain hankkimassa tietoa tavaroista tai palveluista ja myöhemmin neuvottelee ja tekee sopimuksen etäsopimuksena. Sitä vastoin sopimusta, joka neuvotellaan elinkeinonharjoittajan toimitiloissa ja tehdään lopullisesti etäviestimien avulla, ei olisi pidettävä etäsopimuksena. Myöskään sopimusta, jonka tekeminen aloitetaan etäviestimien avulla mutta joka lopullisesti tehdään elinkeinonharjoittajan toimitiloissa, ei olisi pidettävä etäsopimuksena. – – Etämyyntiä varten luodun myynti- tai palveluntarjontajärjestelmän käsitteeseen olisi kuuluttava kolmannen osapuolen eli muun kuin elinkeinonharjoittajan tarjoamat järjestelmät, joita elinkeinonharjoittaja käyttää, kuten esimerkiksi verkkosivustot. Tähän ei kuitenkaan olisi kuuluttava tapaukset, joissa verkkosivustot antavat vain elinkeinonharjoittajaa, hänen tavaroitaan ja/tai palvelujaan koskevia tietoja sekä hänen yhteystietonsa.

– –

(22) Toimitiloina olisi pidettävä kaikenlaisia tiloja (kuten myymälöitä, kioskeja tai kuorma-autoja), jotka ovat elinkeinonharjoittajan pysyviä tai tavanomaisia liikepaikkoja. Myyntikojuja ja näyttelyosastoja olisi pidettävä toimitiloina, jos ne täyttävät tämän edellytyksen. – – Elinkeinonharjoittajan, sellaisena kuin tämä on tässä direktiivissä määritelty, nimissä tai puolesta toimivan henkilön toimitiloja olisi pidettävä tässä direktiivissä tarkoitettuina toimitiloina.

– –

(49) Peruuttamisoikeudesta olisi oltava tiettyjä poikkeuksia sekä etämyyntisopimusten että muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtyjen sopimusten osalta. – – Peruuttamisoikeuden myöntäminen kuluttajalle voisi olla epäasianmukaista myös tiettyjen palvelujen osalta, kun sopimuksen tekeminen merkitsee kapasiteetin varaamista sopimuksen täyttämiseksi ja elinkeinonharjoittajan voi olla vaikea löytää tälle kapasiteetille muuta käyttöä, jos peruuttamisoikeutta käytetään. Näin olisi esimerkiksi silloin, kun hotelliin, lomamökkeihin tai kulttuuri- tai urheilutapahtumiin tehdään varauksia.”

14. Direktiivin 2011/83 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Aihe”, säädetään, että direktiivin tarkoituksena on ”myötävaikuttaa sisämarkkinoiden moitteettomaan toimintaan saavuttamalla kuluttajansuojan korkea taso ja lähentämällä kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välisiä sopimuksia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten tiettyjä osia”.

15. Direktiivin 2011/83 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

2) ’elinkeinonharjoittajalla’ luonnollista henkilöä tai joko yksityisessä tai julkisessa omistuksessa olevaa oikeushenkilöä, joka tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia sopimuksia tehdessään toimii tarkoituksessa, joka kuuluu hänen elinkeino- tai ammattitoimintaansa, sekä elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta toimivaa henkilöä;

– –

6) ’palvelusopimuksella’ muuta sopimusta kuin kauppasopimusta, jonka mukaisesti elinkeinonharjoittaja suorittaa tai sitoutuu suorittamaan kuluttajalle palvelun ja kuluttaja maksaa tai sitoutuu maksamaan palvelun hinnan;

7) ’etäsopimuksella’ sopimusta, joka tehdään elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä etämyyntiä varten luodussa myynti- tai palveluntarjontajärjestelmässä ilman, että elinkeinonharjoittaja ja kuluttaja ovat samanaikaisesti fyysisesti läsnä, ja käyttäen pelkästään yhtä tai useampaa etäviestintä sopimuksen tekemiseen asti, sopimuksen tekemisen ajankohta mukaan lukien;

8) ’muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehdyllä sopimuksella’ elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välistä sopimusta,

   a) joka tehdään sekä elinkeinonharjoittajan että kuluttajan ollessa samanaikaisesti fyysisesti läsnä paikassa, joka ei ole elinkeinonharjoittajan toimitila;

   b) josta kuluttaja on tehnyt tarjouksen a alakohdassa tarkoitetuissa olosuhteissa;

   c) joka tehdään elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tai etäviestimien avulla välittömästi sen jälkeen, kun kuluttajaan on otettu henkilökohtaisesti erikseen yhteyttä paikassa, joka ei ole elinkeinonharjoittajan toimitila, elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan ollessa samanaikaisesti fyysisesti läsnä; tai

– –

9) ’toimitiloilla’:

   a) kiinteää vähittäismyyntipaikkaa, jossa elinkeinonharjoittaja harjoittaa toimintaansa vakituisesti; tai

   b) siirrettävää vähittäismyyntipaikkaa, jossa elinkeinonharjoittaja harjoittaa toimintaansa tavanomaisesti;

– –

12) ’rahoituspalvelulla’ pankki-, luotto- tai vakuutuspalveluja, yksilöllistä eläkejärjestelyä koskevia palveluja sekä sijoitus- tai maksupalveluja;

– –

15) ’liitännäissopimuksella’ sopimusta, jonka mukaan kuluttaja hankkii etäsopimukseen tai muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtyyn sopimukseen liittyviä tavaroita tai palveluja, jotka elinkeinonharjoittaja tai kolmas osapuoli toimittaa tai suorittaa kyseisen kolmannen osapuolen ja elinkeinonharjoittajan välisen järjestelyn perusteella”.

16. Direktiivin 2011/83 3 artiklan 1 kohdan mukaan direktiiviä sovelletaan siinä vahvistetuin edellytyksin ja siinä säädetyssä laajuudessa elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisiin sopimuksiin. Saman artiklan 3 kohdan d alakohdan mukaan sitä ei sovelleta sopimuksiin, jotka koskevat rahoituspalveluja.

17. Direktiivin 2011/83 6 artiklan, jonka otsikko on ”Etäsopimuksiin ja muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtyihin sopimuksiin liittyvät tiedonantovaatimukset”, 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Ennen kuin kuluttaja tulee sidotuksi etäsopimukseen tai muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtyyn sopimukseen taikka vastaavaan tarjoukseen, elinkeinonharjoittajan on toimitettava kuluttajalle selvällä ja ymmärrettävällä tavalla seuraavat tiedot:

– –

h) jos peruuttamisoikeus on olemassa, kyseisen oikeuden käyttämiseen liittyvät ehdot, määräajat ja menettelyt 11 artiklan 1 kohdan mukaisesti, sekä liitteessä I olevassa B osassa vahvistettu malliperuuttamislomake;

– –”

18. Direktiivin 2011/83 9 artiklan, jonka otsikko on ”Peruuttamisoikeus”, 1 ja 2 kohdan sanamuoto on seuraava:

”1. Jollei 16 artiklassa säädettyjen poikkeusten soveltamisesta muuta johdu, kuluttajalla on oikeus perusteluja esittämättä ja ilman, että hänelle koituu muita kustannuksia kuin ne, joista säädetään 13 artiklan 2 kohdassa ja 14 artiklassa, peruuttaa etäsopimus tai muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehty sopimus 14 päivän kuluessa.

2. Rajoittamatta 10 artiklan soveltamista tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettu peruuttamisen määräaika päättyy 14 päivän kuluttua:

a) palvelusopimuksen ollessa kyseessä sopimuksen tekopäivästä;

– –”

19. Direktiivin 2011/83 10 artiklan, jonka otsikko on ”Laiminlyönti tiedottaa peruuttamisoikeudesta”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos elinkeinonharjoittaja ei ole 6 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaisesti antanut kuluttajalle tietoja peruuttamisoikeudesta, peruuttamisen määräaika päättyy 12 kuukauden kuluttua 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun alkuperäisen peruuttamisen määräajan päättymisestä.”

20. Direktiivin 2011/83 13 artiklan, jonka otsikko on ”Peruuttamiseen liittyvät elinkeinonharjoittajan velvoitteet”, 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Elinkeinonharjoittaja voi kauppasopimusten osalta pidättyä maksujen palautuksesta kunnes hän on saanut tavarat takaisin tai kunnes kuluttaja on esittänyt näyttöä siitä, että on lähettänyt tavarat takaisin, sen mukaan kumpi ajankohta on aikaisempi, paitsi jos elinkeinonharjoittaja on tarjoutunut noutamaan tavarat itse.”

21. Direktiivin 2011/83 15 artiklassa, jonka otsikko on ”Peruuttamisoikeuden käytön vaikutukset liitännäissopimuksiin”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos kuluttaja käyttää tämän direktiivin 9–14 artiklan mukaisesti oikeuttaan peruuttaa etäsopimus tai muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehty sopimus, kaikki liitännäissopimukset peruuntuvat automaattisesti ilman, että kuluttajalle koituu mitään kustannuksia tämän direktiivin 13 artiklan 2 kohdassa ja 14 artiklassa tarkoitettuja kustannuksia lukuun ottamatta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta [direktiivin 2008/48] 15 artiklan soveltamista.

2. Jäsenvaltioiden on säädettävä tällaisten sopimusten peruuntumista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä.”

22. Direktiivin 2011/83 16 artiklassa, jonka otsikko on ”Poikkeukset peruuttamisoikeudesta”, säädetään muun muassa, että jäsenvaltiot eivät saa säätää 9–15 artiklan mukaista peruuttamisoikeutta etäsopimusten ja muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtyjen sopimusten osalta, jos kyse on ”(l) majoituksen tarjoamisesta muuhun kuin asumistarkoitukseen, tavaroiden kuljetuksesta, autonvuokrauspalveluista, ravintolapalveluista tai vapaa-ajanpalveluista, jos sopimus edellyttää suoritusta määrättynä ajankohtana tai määrätyn ajan kuluessa”.

B Saksan oikeus

1. Siviililaki

23. Siviililain (Bürgerliches Gesetzbuch, jäljempänä BGB) 242 §:n, jonka otsikko on ”Lojaali täyttäminen”, mukaan ”velallisen on toteutettava suoritus lojaalisti hyvän liiketavan edellyttämällä tavalla”.

24. BGB:n 273 §:n, jonka otsikko on ”Pidättämisoikeus”, 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jos velallisella on saman oikeussuhteen, johon sen velvoite perustuu, perusteella erääntyvä saatava velkojaa vastaan, se voi, sikäli kuin velkasuhteesta ei muuta johdu, kieltäytyä sille kuuluvasta suorituksesta, kunnes suoritus, joka sille on tehtävä, on tehty (pidättämisoikeus).”

25. BGB:n 293 §:n, jonka otsikko on ”Suorituksen vastaanottamisen viivästyminen”, mukaan ”velkoja syyllistyy viivästykseen, jos se ei ota vastaan sille tarjottua suoritusta”.

26. BGB:n 294 §:ssä, jonka otsikko on ”Tosiasiallinen tarjoaminen”, säädetään, että ”suoritusta on tarjottava velkojalle tosiasiallisesti siten kuin se on tehtävä”.

27. BGB:n 312b §:ssä, jonka otsikko on ”Muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehdyt sopimukset”, säädetään seuraavaa:

”(1) Muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehdyllä sopimuksella tarkoitetaan sopimusta

1. joka tehdään sekä elinkeinonharjoittajan että kuluttajan ollessa samanaikaisesti fyysisesti läsnä paikassa, joka ei ole elinkeinonharjoittajan toimitila

2. josta kuluttaja on tehnyt tarjouksen 1 alakohdassa tarkoitetuissa olosuhteissa

3. joka tehdään elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tai etäviestimien avulla välittömästi sen jälkeen, kun kuluttajaan on otettu henkilökohtaisesti erikseen yhteyttä paikassa, joka ei ole elinkeinonharjoittajan toimitila, elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan ollessa samanaikaisesti fyysisesti läsnä, tai

– –

Elinkeinonharjoittajaan rinnastetaan elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta toimivat henkilöt.

(2) Edellä 1 momentin mukaisilla toimitiloilla tarkoitetaan kiinteää vähittäismyyntipaikkaa, jossa elinkeinonharjoittaja harjoittaa toimintaansa vakituisesti, tai siirrettävää vähittäismyyntipaikkaa, jossa elinkeinonharjoittaja harjoittaa toimintaansa tavanomaisesti. Vähittäismyyntipaikka, jossa elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta toimiva henkilö harjoittaa toimintaansa pysyvästi tai tavanomaisesti, rinnastetaan elinkeinonharjoittajan toimitiloihin.”

28. BGB:n 312c §:ssä, jonka otsikko on ”Etäsopimukset”, säädetään seuraavaa:

”(1) Etäsopimukset ovat sopimuksia, joissa elinkeinonharjoittaja tai tämän nimissä tai puolesta toimiva henkilö ja kuluttaja käyttävät sopimuksen neuvottelemiseen ja tekemiseen ainoastaan etäviestimiä, paitsi milloin sopimusta ei tehdä etämyyntiä varten luodussa myynti- tai palveluntarjontajärjestelmässä.

(2) Tässä laissa etäviestimillä tarkoitetaan kaikkia viestintävälineitä, joita voidaan käyttää sopimuksen valmisteluun tai tekemiseen ilman sopijapuolten samanaikaista fyysistä läsnäoloa, kuten kirjeet, kuvastot, puhelut, faksit, sähköpostit tai matkapuhelinpalvelun kautta lähetetyt viestit (SMS) sekä radio ja televiestimet.”

29. BGB:n 312g §:ssä, jonka otsikko on ”Peruuttamisoikeus”, säädetään seuraavaa:

”(1) Muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtyjen sopimusten ja etäsopimusten osalta kuluttajalla on 355 §:n mukainen peruuttamisoikeus.

(2) Mikäli sopijapuolet eivät ole toisin sopineet, peruuttamisoikeutta ei sovelleta seuraaviin sopimuksiin:

– –

9. Palvelujen suorittamista koskevat sopimukset, kun on kyse majoituksen tarjoamisesta muuhun kuin asumistarkoitukseen, tavaroiden kuljetuksesta, moottoriajoneuvojen vuokrauspalveluista, catering-palveluista tai muista vapaa-ajanpalveluista, jos sopimus edellyttää suoritusta määrättynä ajankohtana tai määrätyn ajan kuluessa,

_ _”

30. BGB:n 322 §:n, jonka otsikko on ”Vastavuoroiseen täyttämiseen määrääminen”, 2 momentissa säädetään, että ”jos kanteen nostaneen osapuolen on tehtävä oma suorituksensa ensin, se voi, jos toinen osapuoli on viivästynyt suorituksen vastaanottamisessa, vaatia oikeutta täyttää suoritusvelvollisuutensa vastasuorituksen saamisen jälkeen”.

31. BGB:n 346 §:n, jonka otsikko on ”Päättämisen vaikutukset”, 1 momentissa säädetään seuraavaa: [5]

”Jos jompikumpi sopimuspuolista on varannut sopimuksessa itselleen oikeuden sopimuksen päättämiseen tai oikeus päättämiseen on lain nojalla, päättämisen yhteydessä on palautettava saadut suoritukset ja luovutettava saatu tuotto.”

32. BGB:n 348 §:ssä, jonka otsikko on ”Vastavuoroinen täyttäminen”, säädetään seuraavaa: [6]

”Päättämisestä seuraavat sopimuspuolten velvoitteet on täytettävä vastavuoroisesti. Tämän lain 320 ja 322 §:n säännöksiä sovelletaan vastaavasti.”

33. BGB:n 355 §:n, jonka otsikko on ”Kuluttajasopimusten peruuttamisoikeus”, sanamuoto on seuraava:

”(1) Jos laissa annetaan kuluttajalle peruuttamisoikeus tämän säännöksen mukaisesti, kuluttaja ja elinkeinonharjoittaja lakkaavat olemasta sidottuja tahdonilmaisuihinsa sopimuksen tekemisestä, jos kuluttaja on peruuttanut tätä koskevan tahdonilmauksensa asetetussa määräajassa. – –

(2) Peruuttamisaika on 14 vuorokautta. Jollei toisin ole määrätty, peruuttamisen määräaika sopimuksen teosta.”

34. BGB:n 356b §:ssä, jonka otsikko on ”Kulutusluottosopimusten peruuttamisoikeus”, 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jos luotonottajalle 1 momentin mukaisesti toimitettu asiakirja ei sisällä tietoja, jotka on 492 §:n 2 momentin nojalla mainittava, peruuttamisen määräaika alkaa vasta, kun tämä puute on korjattu 492 §:n 6 momentin mukaisesti.

_ _”

[5] Kyseistä säännöstä, sellaisena kuin se oli voimassa 31.1.2012, sovelletaan asiassa C-232/21 kyseessä olevassa neljännessä tapauksessa.

[6] Idem.

35. BGB:n 357 §:n, jonka otsikko on ”Muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtyjen sopimusten ja etäsopimusten, lukuun ottamatta rahoituspalveluja koskevia sopimuksia, peruuttamisen oikeudelliset seuraukset”, 1 ja 4 momentissa säädetään seuraavaa: [7]

”(1) Saadut suoritukset on palautettava viimeistään 14 vuorokauden kuluttua.

– –

(4) Kulutustavaroiden kaupassa elinkeinonharjoittaja voi kieltäytyä hinnan palauttamisesta, kunnes se on saanut tavarat takaisin tai kuluttaja on esittänyt näyttöä siitä, että hän on lähettänyt tavarat. Tätä ei sovelleta, jos elinkeinonharjoittaja on tarjoutunut noutamaan tavarat.”

36. BGB:n 357a §:n otsikko on ”Rahoituspalveluja koskevien sopimusten peruuttamisen oikeudelliset seuraukset”, ja sen 1 ja 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”(1) Saadut suoritukset on palautettava viimeistään 30 vuorokauden kuluttua.

– –

(3) Jos luotonottaja peruuttaa kulutusluottosopimuksen, hänen on maksettava sovittu korko luoton nostamisen ja takaisinmaksamisen väliseltä ajalta. – –”

37. BGB:n 358 §:n, jonka otsikko on ”Peruutetun sopimuksen liitännäissopimus”, 2–4 momentissa säädetään seuraavaa: [8]

”(2) Jos kuluttaja on peruuttanut pätevästi kulutusluottosopimuksen tekemistä koskevan tahdonilmaisunsa 495 §:n 1 momentin tai 514 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen nojalla, hän lakkaa myös olemasta sidottu tahdonilmaisuunsa tehdä kyseiseen kulutusluottosopimukseen liittyvä sopimus tavaroiden toimittamisesta tai muusta suorituksesta.

(3) Sopimus tavaroiden toimittamisesta tai muusta suorituksesta ja 1 ja 2 momentin mukainen luottosopimus liittyvät toisiinsa, jos luotto käytetään toisen sopimuksen rahoittamiseen kokonaan tai osittain ja jos molemmat sopimukset muodostavat taloudellisen kokonaisuuden. Kyse on taloudellisesta kokonaisuudesta etenkin, jos elinkeinonharjoittaja itse rahoittaa kuluttajan vastasuorituksen tai, jos rahoittajana on kolmas osapuoli, jos luotonantaja käyttää elinkeinonharjoittajaa luottosopimuksen valmistelemiseen tai tekemiseen. – –

(4) 355 §:n 3 momenttia ja, liitännäissopimuksen tyypin mukaan, 357–357b §:ää sovelletaan vastaavasti liitännäissopimuksen päättämiseen myyntitavasta riippumatta. – – Luotonantaja ottaa kuluttajaan nähden vastatakseen liitännäissopimuksesta johtuvat elinkeinonharjoittajan

[7] Kyseistä säännöstä, sellaisena kuin se oli voimassa 31.1.2012, sovelletaan asiassa C-232/21 kyseessä olevassa neljännessä tapauksessa, ja sen sanamuoto on seuraava:
”(1) Jollei toisin säädetä, peruuttamis- ja palauttamisoikeuteen sovelletaan vastaavasti lakisääteistä sopimuksen päättämistä koskevia säännöksiä.
– –”

[8] Kyseistä säännöstä, sellaisena kuin se oli voimassa 31.1.2012, sovelletaan asiassa C-232/21 kyseessä olevassa neljännessä tapauksessa, ja sen sanamuoto on seuraava:
”(2) Jos kuluttaja on peruuttanut pätevästi kulutusluottosopimuksen tekemistä koskevan tahdonilmaisunsa 495 §:n 1 momentin nojalla, hän lakkaa myös olemasta sidottu tahdonilmaisuunsa tehdä kyseiseen kulutusluottosopimukseen liittyvä sopimus tavaroiden toimittamisesta tai muusta suorituksesta.
– –
(4) 357 §:ää sovelletaan vastaavasti liitännäissopimukseen.– –
– –”

oikeudet ja velvoitteet peruuttamisen oikeudellisten seurausten osalta, jos ajankohtana, jona peruuttaminen tulee voimaan, luoton määrä on jo maksettu elinkeinonharjoittajalle.

– –”

38. BGB:n 492 §:n, jonka otsikko on ”Kirjallinen muoto, sopimuksen sisältö”, 2 ja 6 momentissa säädetään seuraavaa:

”(2) Sopimuksen on sisällettävä siviililain täytäntöönpanosta [21.9.1994] annetun lain [(Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch, jäljempänä EGBGB)] [9]
247 §:n 6–13 momentissa kulutusluottosopimusten osalta säädetyt tiedot.

– –

(6) Jos sopimus ei sisällä 2 momentin mukaisia tietoja tai ne ovat puutteellisia, nämä tiedot voidaan antaa myöhemmin pysyvällä välineellä sen jälkeen, kun sopimus on pätevästi tehty, tai 494 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetyissä tapauksissa sen jälkeen, kun sopimuksesta on tullut pätevä. – –”

39. BGB:n 495 §:n, jonka otsikko on ”Peruuttamisoikeus; harkinta-aika”, 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Kuluttajan kanssa tehdyn luottosopimuksen yhteydessä luotonottajalla on BGB:n 355 §:n mukainen peruuttamisoikeus.”

40. BGB:n 506 §:ssä, jonka otsikko on ”Maksunlykkäys, muu rahoitusjärjestely”, säädetään seuraavaa:

”(1) Yleisiin kulutusluottosopimuksiin sovellettavien 358–360, 491a–502 ja 505a–505e §:n säännöksiä sovelletaan, 492 §:n 4 momenttia lukuun ottamatta ja jollei 3 ja 4 momentissa toisin säädetä, sopimuksiin, joilla elinkeinonharjoittaja myöntää kuluttajalle vastikkeellisen maksunlykkäyksen tai muun vastikkeellisen rahoitusjärjestelyn. – –

(2) Elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisiä tavaran vastikkeellisesta käytöstä tehtyjä sopimuksia pidetään vastikkeellisena rahoitusjärjestelynä, jos on sovittu, että

1. kuluttajan on ostettava tavara

2. elinkeinonharjoittaja voi vaatia kuluttajaa ostamaan tavaran tai

3. kuluttajan on maksettava tavaran tietty arvo sopimuksen päättyessä.

500 §:n 2 momenttia ja 502 §:ää ei sovelleta ensimmäisen virkkeen 3 kohdan mukaisiin sopimuksiin.

– –

[9] BGBl. 1994 I, s. 2494, ja oikaisu BGBl. 1997 I, s. 1061.

(4) Tämän jakson ei säännöksiä ei sovelleta 491 §:n 2 momentin toisen virkkeen 1–5 kohdassa, 3 momentin toisessa virkkeessä ja 4 momentissa määritetyssä laajuudessa. Sikäli kuin sopimustyypin mukaan luoton nettomäärää ei ole käytettävissä (491 §:n 2 momentin toisen virkkeen 1 kohta), sen sijasta käytetään käteishintaa tai, jos elinkeinonharjoittaja on hankkinut tavaran kuluttajaa varten, hankintahintaa.”

2. EGBGB

41. EGBGB:n 247 §:ssä, jonka otsikko on ”Kulutusluottosopimuksiin, vastikkeelliseen rahoitusjärjestelyyn ja lainanvälityssopimuksiin sovellettavat tiedonantovaatimukset”, säädetään seuraavaa: [10]

”– –

6 mom. Sopimuksen sisältö

(1) Kulutusluottosopimuksessa on mainittava selkeästi ja ymmärrettävästi:

1. 3 momentin 1 kohdan 1–14 alakohdassa ja 4 kohdassa mainitut tiedot,

– –

(2) Jos [BGB:n] 495 §:n mukainen peruuttamisoikeus on olemassa, sopimuksen on sisällettävä tiedot määräajasta ja muista ehdoista peruuttamisesta ilmoittamiselle sekä maininta luotonottajan velvollisuudesta maksaa takaisin luotto, joka on jo nostettu, ja maksaa sille korkoa. Sopimuksessa on mainittava maksettavan päiväkohtaisen koron määrä. Jos kulutusluottosopimukseen sisältyy helposti havaittava, selkeästi muotoiltu sopimusehto, joka yleisten kulutusluottosopimusten tapauksessa vastaa liitteessä 7 olevaa mallia – –, tämä sopimusehto täyttää ensimmäisessä ja toisessa virkkeessä esitetyt vaatimukset. – –Luotonantaja voi poiketa mallista ulkoasun ja fonttikoon osalta ottaen huomioon kolmannen virkkeen.

– –

7 mom. Muut sopimukseen sisältyvät tiedot

(1) Kulutusluottosopimuksessa on mainittava selkeästi ja ymmärrettävästi seuraavat tiedot siltä osin kuin ne ovat merkityksellisiä sopimuksen kannalta:

– –

3. ennenaikaisesta takaisinmaksusta maksettavan korvauksen laskentamenetelmä, edellyttäen että luotonantaja aikoo käyttää oikeuttaan vaatia tällaista korvausta, jos luotonottaja maksaa luoton takaisin ennenaikaisesti,

[10] Kyseisessä säännöksessä, jota sovelletaan 31.1.2012 voimassa olleessa versiossa asiassa C-232/21 kyseessä olevassa neljännessä tapauksessa, on seuraavat erot:
– 6 §:n 2 momentin kolmas virke ja 12 §:n 1 momentin kolmas virke: viittausten ”liitteeseen 7” pitäisi olla ”liitteeseen 6”
– 12 §:n 1 momentin ensimmäinen ja kolmas virke: viittausten ”[BGB:n] 360 §:n 2 momenttiin” pitäisi olla ”[BGB:n] 359a §:n 1 momenttiin”
– 12 §:n 1 momentin toinen virke: viittauksen ”[BGB:n] 358 ja 359 tai 360 §:ään” pitäisi olla ”[BGB:n] 358 ja 359 §:ään”.

4. se, onko kuluttajalla käytettävissään tuomioistuimen ulkopuolisia valitus- ja oikeussuojamenettelyjä, ja niiden käytön edellytykset.

– –

12 mom. Liitännäissopimukset ja vastikkeellinen rahoitusjärjestely

(1) 1–11 momenttia sovelletaan vastaavasti [BGB:n] 506 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin vastikkeellista rahoitusjärjestelyä koskeviin sopimuksiin. Tällaisissa sopimuksissa ja kulutusluottosopimuksissa, jotka liittyvät toiseen sopimukseen [BGB:n] 358 §:n mukaisesti tai joissa tavarat tai palvelut määritetään [BGB:n] 360 §:n 2 momentin toisen virkkeen mukaisesti:

1. ennen sopimuksen tekemistä annettaviin tietoihin on sisällyttävä, myös 5 momentin mukaisessa tapauksessa, sopimuksen kohde ja käteishinta,

2. sopimuksessa on mainittava

   (a) sopimuksen kohde ja käteishinta

   (b) tiedot [BGB:n] 358 ja 359 tai 360 §:stä johtuvista oikeuksista ja edellytyksistä näiden oikeuksien käyttämiselle.

Jos kulutusluottosopimukseen sisältyy helposti havaittava, selvästi muotoiltu sopimusehto, joka yleisten kulutusluottosopimusten tapauksessa vastaa liitteessä 7 olevaa mallia – –, tämä sopimusehto, kun kyse on liitännäissopimuksista ja [BGB:n] 360 §:n 2 momentin toisessa virkkeessä tarkoitetuista liiketoimista, täyttää toisen virkkeen 2 kohdan b alakohdassa esitetyt vaatimukset. – –

– –”

III Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

A Asia C-38/21

42. VK teki 10.11.2018 kuluttajana kilometriperusteisen leasingsopimuksen yksityiskäyttöön tulevasta BMW-merkkisestä moottoriajoneuvosta BMW Bank GmbH:n kanssa. VK haki leasingsopimusta ja allekirjoitti hakemuksen autokauppiaan tiloissa. Autokauppias, joka toimi luotonvälittäjänä BMW Bankille ja jolla ei ollut valtuuksia tehdä sopimusta, laski vuokran eri osatekijät (vuokra-aika, käsiraha ja kuukausierien määrä) ja selitti ne VK:lle. Autokauppiaalla oli oikeus ja mahdollisuus antaa VK:lle tietoja sopimuksesta ja vastata kysymyksiin. Autokauppias välitti leasinghakemuksen pankille, joka hyväksyi sen.

43. Sopimuspuolet sopivat, että VK maksaisi 12 486,80 euron kokonaismäärän, joka koostuu 4 760 euron käsirahasta ja 24 kuukausierästä, joista kukin on 321,95 euroa. Lainakorko oli 3,49 prosenttia vuodessa koko leasingsopimuksen ajalta ja todellinen vuosikorko 3,55 prosenttia. Luoton nettomäärä oli 40 294,85 euroa, mikä vastaa ajoneuvon ostohintaa. Lisäksi sovittiin, että ajoneuvolla saa ajaa vuosittain enintään 10 000 kilometriä. Ajoneuvon palauttaessaan VK maksaisi 0,0737 euroa jokaiselta 10 000 kilometriä ylittävältä kilometriltä, ja hänelle palautettaisiin 0,0492 euroa jokaiselta tämän määrän alittavalta kilometriltä. Jos ajoneuvoa palautettaessa ajoneu-

von kunto ei vastaa sen ikää ja sovittua kilometrimäärää, VK:n olisi korvattava BMW Bankille tämä ylimääräinen arvon aleneminen. Kyseiseen leasingsopimukseen ja yhteenkään erilliseen sopimukseen ei sisältynyt velvollisuutta lunastaa ajoneuvo.

44. Leasingsopimukseen sisältyy seuraava ehto, jonka otsikko on ”Peruuttamisoikeus”: [11]

”Luotonottaja voi peruuttaa sopimusta koskevan tahdonilmaisunsa 14 päivän kuluessa perusteluja ilmoittamatta. Määräaika alkaa sopimuksen tekemisestä mutta vasta sen jälkeen, kun luotonottaja on saanut kaikki BGB:n 492 §:n 2 momentissa tarkoitetut luottosopimuksissa mainittavat tiedot (esim. tiedot luoton tyypistä, tiedot lainaksi annetusta nettomäärästä, tiedot sopimuksen kestosta). – –”

45. VK otti ajoneuvon vastaan. Hän maksoi tammikuusta 2019 lähtien sovitut kuukausierät. Hän peruutti sopimuksen 25.6.2020 päivätyllä kirjeellä. BMW Bank ei hyväksynyt peruutusta.

46. BMW Bankia vastaan ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa nostamassaan kanteessa VK vaatii toteamaan, ettei pankki voi vedota leasingsopimuksen mukaisiin oikeuksiin eikä etenkään oikeuteen saada leasingerät. Hän väittää, ettei peruuttamisen määräaika ollut alkanut kulua, koska leasingsopimukseen sisältyvät pakolliset tiedot ovat riittämättömiä ja käsittämättömiä. Koska leasingsopimus on muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehty sopimus ja/tai etäsopimus, hän myös väittää, että hänellä on BGB:n 312g §:n 1 momentin nojalla oikeus peruuttaa sopimus. VK:n mukaan BMW Bankilta on mahdotonta pyytää selvennystä ja saada pakollisia tietoja, jos pankin työntekijä tai edustaja ei ole läsnä autokauppiaan tiloissa sopimuksen valmisteluvaiheessa.

47. BMW Bank vaatii, että VK:n kanne on hylättävä perusteettomana. Se toteaa, ettei kulutusluottosopimuksiin sovellettavia peruuttamissääntöjä sovelleta kilometriperusteisiin leasingsopimuksiin. Joka tapauksessa leasingsopimuksessa VK:lle annettiin asianmukaisesti kaikki pakolliset tiedot, myös hänen oikeudestaan peruuttaa sopimus. Peruuttamisoikeutta koskevat tiedot vastaavat tarkasti lakisääteistä mallia, joten niiden katsotaan täyttävän EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan ensimmäisen ja kolmannen virkkeen vaatimukset, minkä vuoksi 14 päivän peruuttamisen määräaika oli kulunut jo kauan ennen kuin VK käytti peruuttamisoikeuttaan. BMW Bank väittää myös, että koska VK oli henkilökohtaisesti yhteydessä välittäjään, joka pystyi kertomaan hänelle tarjotusta palvelusta, leasingsopimus ei ole etäsopimus. Se ei ole myöskään muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehty sopimus, koska välittäjän on katsottava toimineen elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta direktiivin 2011/83 johdanto-osan 22 perustelukappaleessa tarkoitetulla tavalla.

48. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että viime aikoihin saakka Saksan oikeuskäytännössä on tunnustettu peruuttamisoikeuden olemassaolo kilometriperusteisissa leasingsopimuksissa soveltamalla analogisesti kansallisia säännöksiä, jotka koskevat sopimuksia, joilla elinkeinonharjoittaja myöntää kuluttajalle vastikkeellisen maksunlykkäyksen tai muun vastikkeellisen taloudellisen järjestelyn. [12] Bundesgerichtshofin (liittovaltion ylin tuomioistuin,

[11] Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kyseinen ehto vastaa EGBGB:n liitteessä 7 olevaa lakisääteistä mallia, johon EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan kolmannessa virkkeessä viitataan.

[12] Ks. BGB:n 506 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen 3 kohta ja 495 §:n 1 momentti. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tämä oikeuskäytäntö perustui siihen, että kilometriperusteisessa leasingsopimuksessa leasingerät ja leasingmaksu lasketaan siten, että varmistetaan, että vuokralleottaja maksaa ajoneuvon jaksotetun kokonaisarvon. Toisin kuin tavallisissa sopimuksissa, joilla luovutetaan käyttöoikeus, ajoneuvon jäännösarvon laskennassa otetaan huomioon ainoastaan ajettuun kilometrimäärään liittyvä arvon aleneminen eikä muita tekijöitä, kuten tavanomaista käyttöä vastaavaa kulumista. Sopimuksen olennainen osatekijä ei siten ole ajoneuvon käyttöoikeuden luovuttaminen vaan tämän käytön rahoittaminen.

Saksa) 24.2.2021 antamassa tuomiossa [13] kuitenkin katsottiin, että tämä analogia oli kestämätön. BGB:n 495 ja 355 §:ssä ei siten anneta ajoneuvon vuokralleottajalle oikeutta peruuttaa tämän tyyppistä leasingsopimusta. Kyseisen tuomioistuimen mukaan tämä ratkaisu on oikea unionin oikeuden näkökulmasta, koska direktiivin 2008/48 2 artiklan 2 kohdan d alakohtaa ei sovelleta vuokra- tai leasingsopimuksiin, jos tällaisessa sopimuksessa tai erillisessä sopimuksessa ei ole määräystä velvoitteesta lunastaa sopimuksen kohdetta. Koska lunastusvelvollisuutta ei kilometriperusteisten leasingsopimusten tapauksessa ole, tuomioistuin ei voi soveltaa direktiiviä 2008/48 analogisesti. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on epävarma siitä, onko tämä analyysi oikea.

49. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii ensinnäkin varmistumaan siitä, kuuluuko nyt kyseessä olevan kaltainen kilometriperusteinen leasingsopimus direktiivin 2008/48, direktiivin 2011/83 tai direktiivin 2002/65 soveltamisalaan. Sen mukaan olisi mahdollista soveltaa analogisesti direktiiviä 2008/48 [14] siltä osin kuin kilometriperusteisilla leasingsopimuksilla pyritään yleensä varmistamaan, että ne johtavat sekä laskennallisesti että käytännössä ajoneuvon käytön arvon täyteen kuolettamiseen. Toissijaisesti ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko moottoriajoneuvojen kilometriperusteisessa leasingissä kyse direktiivin 2002/65 2 artiklan b alakohdassa ja direktiivin 2011/83 2 artiklan 12 alakohdassa tarkoitetusta rahoituspalvelusta. [15] Tämän lähestymistavan tueksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että kilometriperusteisten leasingsopimusten tapauksessa vuokralleantajan ja vuokratun omaisuuden välillä ei ole olennaista läheisyyttä, koska vuokralleottaja valitsee vuokrattavan kohteen omien vaatimustensa perusteella. Toisin kuin vuokralleottaja stricto sensu, tällaisessa leasingsopimuksessa vuokralleottaja kantaa kaikki riskit vuokra-aikana, ja hänen on vakuutettava ajoneuvo ja vedottava oikeuksiinsa kolmansiin osapuoliin nähden, jos ajoneuvossa ilmenee puutteita, kun taas vuokralleantaja pelkästään rahoittaa vuokralleottajan ajoneuvon käytön.

50. Siinä tapauksessa, että pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltainen kilometriperusteinen leasingsopimus kuuluu direktiivin 2008/48 soveltamisalaan, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii varmistumaan siitä, onko sen 10 artiklan 2 kohdan p alakohdan ja 14 artiklan 1 kohdan kanssa yhteensopiva kansallinen lainsäädäntö, jossa vahvistetaan lakisääteinen olettama, jonka mukaan annettujen tietojen mahdollisesta riittämättömyydestä huolimatta velvollisuus antaa kuluttajalle tieto peruuttamisoikeudesta täytetään, jos sopimukseen sisältyy ehto, joka vastaa kyseiseen lainsäädäntöön liitettyä lakisääteistä mallia (jäljempänä lainmukaisuutta koskeva olettama). Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin myös tiedustelee, onko sen jätettävä soveltamatta kyseistä lainsäädäntöä, kun se pitää sitä tarpeellisena.

51. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on epävarma lainmukaisuutta koskevan olettaman yhteensopivuudesta unionin tuomioistuimen tuomion Kreissparkasse Saarlouis kanssa. [16] Mainitussa tuomiossa unionin tuomioistuin katsoi muun muassa, että kun tarkastellaan direktiivin 2008/48 10 artiklassa tarkoitettuja tietoja, saman direktiivin 10 artiklan 2 kohdan p alakohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että luottosopimuksessa viitataan kansalliseen säännökseen, jossa puolestaan viitataan kansallisen oikeuden muihin

[13] Asia nro VIII ZR 36/20, DE:BGH:2021:240221, juris UVIIIZR36.20.0.

[14] Direktiivin 2008/48 2 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaan direktiiviä ei sovelleta vuokra- tai leasingsopimuksiin, jos tällaisessa sopimuksessa tai erillisessä sopimuksessa ei ole määräystä velvoitteesta lunastaa sopimuksen kohdetta. Käsiteltävässä asiassa kyseessä olevaan kilometriperusteiseen leasingsopimukseen ei sisälly tällaista velvoitetta.

[15] Direktiivin 2011/83 3 artiklan 3 kohdan d alakohdan mukaan sitä ei sovelleta sopimuksiin, jotka koskevat rahoituspalveluja.

[16] Tuomio 26.3.2020, Kreissparkasse Saarlouis (C-66/19, EU:C:2020:242; jäljempänä tuomio Kreissparkasse Saarlouis).

säännöksiin.[17] Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että Bundesgerichtshofin 11. siviilijaosto katsoi, ettei se voi noudattaa tätä oikeuskäytäntöä, koska EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan kolmannen virkkeen sanamuoto, henki, tarkoitus ja syntyhistoria estävät direktiivin 2008/48 kanssa yhteensopivan tulkinnan.[18] Kyseisen jaoston mukaan mainittua direktiiviä ei myöskään voida soveltaa suoraan, koska unionin tuomioistuin on sulkenut kulutusluottojen alalla pois mahdollisuuden siihen, että kansallista oikeutta tulkitaan lähes contra legem unionin oikeuden vaatimusten noudattamiseksi. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kuitenkin katsoo, että unionin tuomioistuin on tähän mennessä jättänyt avoimeksi unionin oikeuden ensisijaisuutta koskevan periaatteen soveltamisen direktiivin 2008/48 osalta.[19]

52. Toiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selventämään tietoja, jotka kulutusluottosopimuksissa on oltava direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan l, p ja t alakohdan nojalla. Se tiedustelee, voiko ainoastaan pakollisten tietojen puuttuminen estää peruuttamisen määräajan kulumisen alkamisen sen 14 artiklan 1 kohdan mukaisesti vai onko sillä, että annetut tiedot ovat puutteellisia tai sisällöllisesti virheellisiä, sama seuraus.

53. Kolmanneksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, voiko BGB:n 242 §:ssä vahvistetun lojaliteettiperiaatteen loukkaaminen johtaa siihen, että kuluttaja menettää passiivisuuden perusteella peruuttamisoikeuden kulutusluottosopimuksen yhteydessä.

54. Neljänneksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, voidaanko, ja missä olosuhteissa, sitä, että kuluttaja käyttää oikeutta peruuttaa kulutusluottosopimus, pitää väärinkäyttönä. Se huomauttaa, että äskettäisessä tuomiossaan Bundesgerichtshof totesi, että peruuttamisoikeuden käyttö voi merkitä väärinkäyttöä ja sillä voidaan siten rikkoa BGB:n 242 §:ää, jos vetoamalla lakisääteiseen malliin liittyvän lainmukaisuutta koskevan olettaman puuttumiseen kuluttaja pyrkii hyötymään muodollisesta oikeusasemasta. Kyseisen tuomioistuimen mukaan tässä yhteydessä voi olla tarpeen ottaa huomioon useita tekijöitä, esimerkiksi seuraavat: kuluttaja on voinut pitää tietoja, jotka eivät olleet lakisääteisen mallin mukaisia, merkityksettöminä oman tilanteensa kannalta; kuluttaja on voinut tuoda lakisääteisen mallin noudattamatta jättämistä koskevan kysymyksen esille ensimmäisen kerran Revision-valituksessa; tai kuluttaja on voinut ”käyttää peruuttamisoikeuttaan voidakseen palauttaa ajoneuvon käytettyään sitä sen käyttötarkoituksen mukaisesti verrattain pitkän ajan ja katsoa – virheellisesti –, että hänet vapautettaisiin velvollisuudesta maksaa korvausta”.

55. Toissijaisesti siinä tapauksessa, että kyseessä olevan kaltainen kilometriperusteinen leasingsopimus koostuu direktiivissä 2002/65 ja direktiivissä 2011/83 tarkoitetun rahoituspalvelun suorittamisesta, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensinnäkin, voidaanko tällaista sopimusta pitää direktiivin 2011/83 2 artiklan 8 alakohdassa tarkoitettuna ”muualla kuin

[17] Kuten tämän ratkaisuehdotuksen 44 kohdasta ilmenee, pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevaan leasingsopimukseen sisältyy tällainen viittaus. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii varmistumaan siitä, onko tuomion Kreissparkasse Saarlouis seurauksena kyseiseen sopimukseen sisältyviä tietoja peruuttamisoikeudesta pidettävä riittämättöminä, jolloin BGB:n 356b §:n 2 momentin, luettuna yhdessä sen 492 §:n 2 momentin sekä EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan ensimmäisen virkkeen ja 247 §:n 12 momentin 1 kohdan toisen virkkeen kanssa, nojalla peruuttamisen määräaika ei ole alkanut kulua.

[18] Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa pyynnössään, että osassa Saksassa oikeuskirjallisuutta katsotaan, että lainmukaisuutta koskevaa olettamaa voidaan tulkita siten, että se koskee ainoastaan kansallisessa oikeudessa eikä unionin oikeudessa asetettujen vaatimusten noudattamista.

[19] Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa 21.4.2016 annettuun tuomioon Radlinger ja Radlingerová (C-377/14, EU:C:2016:283, 76–79 kohta).

elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtynä sopimuksena”.[20] Se pohtii, ovatko sellaisen henkilön toimitilat, joka pelkästään osallistuu sopimuksen valmisteluun – tässä tapauksessa autokauppias – ja jolla ei ole valtuuksia edustaa elinkeinonharjoittajaa tehdäkseen kyseisen sopimuksen, kyseisen elinkeinonharjoittajan direktiivin 2011/83 2 artiklan 9 alakohdassa tarkoitettuja toimitiloja. Tässä yhteydessä herää kysymys, voidaanko tällaisen henkilön osallistuminen rinnastaa direktiivin 2011/83 2 artiklan 2 alakohdassa ja siten BGB:n 312b §:n 1 momentin toisessa virkkeessä ja 312b §:n 2 momentissa tarkoitettuun toimimiseen ”elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta”.

56. Toiseksi ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle on epäselvää, kuuluuko kyseessä oleva kilometriperusteinen leasingsopimus direktiivin 2011/83 16 artiklan ensimmäisessä kohdassa ja BGB:n 312g §:n 2 momentin 9 kohdassa autonvuokrauspalvelujen osalta peruuttamisoikeudesta säädetyn poikkeuksen piiriin. Tältä osin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa muun muassa, että Oberlandesgericht Münchenin (osavaltion ylioikeus, München, Saksa) 18.6.2020 antaman tuomion[21] mukaan moottoriajoneuvon vuokraus käsittää lyhytaikaisen autonvuokrauksen eikä kilometriperusteisia leasingsopimuksia.

57. Kolmanneksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, voiko kyseessä olevan kaltainen kilometriperusteinen leasingsopimus olla direktiivin 2002/65 2 artiklan a alakohdassa ja direktiivin 2011/83 2 artiklan 7 alakohdassa tarkoitettu ”etäsopimus”, jos kuluttaja on henkilökohtaisessa yhteydessä ainoastaan välittäjään, joka pelkästään osallistuu sopimuksen valmisteluun ja jolla ei ole valtuuksia edustaa elinkeinonharjoittajaa tehdäkseen sopimuksen.[22] Se huomauttaa muun muassa, että Bundesgerichtshofin mukaan näissä säännöksissä oleva edellytys ”käyttäen pelkästään yhtä tai useampaa etäviestintä” ei täyty, jos kuluttaja on sopimuksen tekemisen valmisteluvaiheessa henkilökohtaisessa yhteydessä kolmanteen osapuoleen, joka elinkeinonharjoittajan puolesta antaa hänelle sopimusta koskevia tietoja.

58. Näissä olosuhteissa Landgericht Ravensburg päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan kolmannen virkkeen ja 12 §:n 1 momentin kolmannen virkkeen mukainen laillisuusfiktio

a) Ovatko EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan kolmas virke ja 12 momentin 1 kohdan kolmas virke, sikäli kuin niissä sopimusehtojen, jotka eivät täytä direktiivin [2008/48] 10 artiklan 2 kohdan p alakohdan säännösten vaatimuksia, katsotaan täyttävän EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan ensimmäisen ja toisen virkkeen edellytykset ja

[20] Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan on niin, että jos kilometriperusteinen leasingsopimus luokitellaan muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehdyksi sopimukseksi, vuokralleottajalla on BGB:n 312g §:n 1 momentin nojalla peruuttamisoikeus. Se huomauttaa, että vaikka direktiivissä 2011/83 ei anneta kuluttajille peruuttamisoikeutta rahoituspalveluja koskevien sopimusten osalta, BGB:n 312b §:n 1 momentin toisen virkkeen, joka koskee muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtyjä sopimuksia, tulkinta riippuu direktiivin 2011/83 tulkinnasta. Se viittaa 19.10.2017 annettuun tuomioon Solar Electric Martinique (C-303/16, EU:C:2017:773, 26 kohta) ja tuomioon Kreissparkasse Saarlouis (29 kohta), joissa unionin tuomioistuin katsoi, että ”kun kansallisessa lainsäädännössä noudatetaan muiden kuin asianomaisen unionin oikeussäännön soveltamisalaan kuuluvien tilanteiden ratkaisemiseksi mainitussa oikeussäännössä tehtyjä ratkaisuja, on olemassa unionin selvä intressi siihen, että kyseisestä oikeussäännöstä omaksuttuja säännöksiä tulkitaan yhdenmukaisesti”.

[21] Asia 32 U 7119/19, DE:OLGMUEN:2020:0618.32U7119.19.0A, BeckRS2020,13248, 39 kohta.

[22] Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan on niin, että jos kilometriperusteinen leasingsopimus luokitellaan etäsopimukseksi, vuokralleottajalla on BGB:n 312g §:n 1 momentin nojalla peruuttamisoikeus.

EGBGB:n 247 §:n 12 momentin 1 kohdan toisen virkkeen 2 kohdan b alakohdassa asetetut edellytykset, direktiivin [2008/48] 10 artiklan 2 kohdan p alakohdan ja 14 artiklan 1 kohdan vastaisia?

Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

b) Seuraako unionin oikeudesta ja etenkin direktiivin [2008/48] 10 artiklan 2 kohdan p alakohdasta ja 14 artiklan 1 kohdasta, että EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan kolmatta virkettä ja 12 §:n 1 momentin kolmatta virkettä ei voida soveltaa, sikäli kuin niissä sopimusehtojen, jotka eivät täytä direktiivin [2008/48] 10 artiklan 2 kohdan p alakohdan säännösten vaatimuksia, katsotaan täyttävän EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan ensimmäisen ja toisen virkkeen edellytykset ja EGBGB:n 247 §:n 12 momentin 1 kohdan toisen virkkeen 2 kohdan b alakohdassa asetetut edellytykset?

Jos ensimmäisen kysymyksen b kohtaan vastataan kieltävästi:

2) Direktiivin [2008/48] 10 artiklan 2 kohdan mukaiset luottosopimuksissa mainittavat tiedot

a) Onko direktiivin [2008/48] 10 artiklan 2 kohdan p alakohtaa tulkittava siten, että luottosopimuksessa mainittavan maksettavan koron määrän päivää kohden on käytävä laskennallisesti ilmi sopimuksessa mainitusta sopimuksen mukaisesta lainakorosta?

b) Onko direktiivin [2008/48] 10 artiklan 2 kohdan l alakohtaa tulkittava siten, että luottosopimuksen tekohetkellä sovellettava viivästyskorko on ilmoitettava absoluuttisena lukuna ja että ainakin sovellettava viitekorko (käsiteltävässä asiassa BGB:n 247 §:n mukainen peruskorko), jonka perusteella sovellettava viivästyskorko määräytyy lisäämällä siihen tietty prosenttimäärä (käsiteltävässä asiassa BGB:n 288 §:n 1 momentin toisen virkkeen mukaisesti viisi prosenttiyksikköä), on ilmoitettava absoluuttisena lukuna, ja onko kuluttajalle selvitettävä viitekorko (peruskorko) ja sen vaihtelu?

c) Onko direktiivin [2008/48] 10 artiklan 2 kohdan t alakohtaa tulkittava siten, että luottosopimuksen tekstissä on mainittava olennaiset muodolliset edellytykset tuomioistuimen ulkopuolisten valitus- ja oikeussuojamenettelyjen käyttämiselle?

Jos vähintään yhteen edellä olevista toisen kysymyksen a–c kohdasta vastataan myöntävästi:

d) Onko direktiivin [2008/48] 14 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohtaa tulkittava siten, että peruuttamisen määräaika alkaa vasta sitten, kun saman direktiivin 10 artiklan 2 kohdan mukaiset tiedot on ilmoitettu kokonaisuudessaan ja oikein?

Jos edelliseen kysymykseen vastataan kieltävästi:

e) Mitkä ovat merkityksellisiä perusteita sille, että peruuttamisen määräaika alkaa kulua, vaikka tietoja ei ole ilmoitettu kokonaisuudessaan tai ne ovat virheellisiä?

Jos edellä olevaan ensimmäisen kysymyksen a kohtaan ja/tai vähintään yhteen toisen kysymyksen a–c kohdasta vastataan myöntävästi:

3) Direktiivin [2008/48] 14 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisen peruuttamisoikeuden menettäminen passiivisuuden perusteella

a) Voidaanko direktiivin [2008/48] 14 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukainen peruuttamisoikeus menettää passiivisuuden perusteella?

Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

b) Onko menettämisessä passiivisuuden perusteella kyse peruuttamisoikeuden ajallisesta rajoittamisesta, josta on säädettävä parlamentin antamalla lailla?

Jos edelliseen kysymykseen vastataan kieltävästi:

c) Edellyttääkö menettäminen passiivisuuden perusteella subjektiiviselta kannalta sitä, että kuluttaja oli tietoinen siitä, että hänen peruuttamisoikeutensa on edelleen voimassa, tai että kuluttajan tietämättömyyden on ainakin katsottava johtuvan törkeästä huolimattomuudesta?

Jos edelliseen kysymykseen vastataan kieltävästi:

d) Onko luotonantajan mahdollisuus antaa tiedot luotonottajalle jälkikäteen direktiivin [2008/48] 14 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohdan mukaisesti ja siten käynnistää peruuttamisen määräajan kuluminen esteenä lojaliteettiperiaatteeseen perustuvalle menettämistä passiivisuuden perusteella koskevien sääntöjen soveltamiselle?

Jos edelliseen kysymykseen vastataan kieltävästi:

e) Onko tämä sopusoinnussa niiden kansainvälisen oikeuden vakiintuneiden periaatteiden kanssa, jotka sitovat saksalaisia tuomareita perustuslain nojalla?

Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

f) Miten saksalaisen lainkäyttäjän on ratkaistava kansainvälisen oikeuden sitovien määräysten ja unionin tuomioistuimen ohjeiden välinen ristiriita?

4) Direktiivin [2008/48] 14 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisen kuluttajan peruuttamisoikeuden väärinkäyttöä koskeva olettama

a) Voidaanko direktiivin [2008/48] 14 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaista peruuttamisoikeutta käyttää väärin?

Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

b) Onko peruuttamisoikeuden väärinkäyttöä koskevassa olettamassa kyse peruuttamisoikeuden ajallisesta rajoittamisesta, josta on säädettävä parlamentin antamalla lailla?

Jos edelliseen kysymykseen vastataan kieltävästi:

c) Edellyttääkö peruuttamisoikeuden väärinkäyttöä koskeva olettama subjektiiviselta kannalta sitä, että kuluttaja oli tietoinen siitä, että hänen peruuttamisoikeutensa on edelleen voimassa, tai että kuluttajan tietämättömyyden on ainakin katsottava johtuvan törkeästä huolimattomuudesta?

Jos edelliseen kysymykseen vastataan kieltävästi:

d) Onko luotonantajan mahdollisuus antaa tiedot luotonottajalle jälkikäteen direktiivin [2008/48] 14 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohdan mukaisesti ja siten käynnistää peruuttamisen määräajan kuluminen esteenä lojaliteettiperiaatteeseen perustuvaa peruuttamisoikeuden väärinkäyttöä koskevalle olettamalle?

Jos edelliseen kysymykseen vastataan kieltävästi:

e) Onko tämä sopusoinnussa niiden kansainvälisen oikeuden vakiintuneiden periaatteiden kanssa, jotka sitovat saksalaisia tuomareita perustuslain nojalla?

Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

f) Miten saksalaisen lainkäyttäjän on ratkaistava kansainvälisen oikeuden sitovien määräysten ja unionin tuomioistuimen ohjeiden välinen ristiriita?

5) Kuuluvatko sellaiset moottoriajoneuvojen kilometriperusteiset leasingsopimukset, joiden voimassaoloaika on noin 2–3 vuotta, joiden irtisanomisoikeus on suljettu pois vakiolomakkeella ja joissa edellytetään, että kuluttaja ottaa ajoneuvolle täyskaskovakuutuksen, ja joiden osalta kuluttaja vastaa myös puutteisiin liittyvien oikeuksien käyttämisestä kolmansia osapuolia (erityisesti kauppiasta ja ajoneuvon valmistajaa) vastaan sekä kantaa lisäksi tappion, vaurioitumisen tai muun arvon alenemisen riskin, direktiivin [2011/83] ja/tai direktiivin [2008/48] ja/tai direktiivin [2002/65] soveltamisalaan? Onko tällaisissa sopimuksissa kyse direktiivin [2008/48] 3 artiklan c alakohdassa tarkoitetuista luottosopimuksista ja/tai rahoituspalvelusopimuksista direktiivin [2011/83] 2 artiklan 12 alakohdassa ja direktiivin [2002/65] 2 artiklan b alakohdassa tarkoitetulla tavalla?

6) Jos (viidennessä kysymyksessä kuvatut) moottoriajoneuvojen kilometriperusteiset leasingsopimukset ovat rahoituspalvelusopimuksia:

a) Onko direktiivin [2011/83] 2 artiklan 9 alakohdassa tarkoitettuna kiinteänä vähittäismyyntipaikkana pidettävä myös sellaisen henkilön toimitiloja, joka valmistelee elinkeinonharjoittajan puolesta liiketoimia kuluttajien kanssa mutta jolla itsellään ei ole toimivaltaa edustaa tätä tehdäkseen kyseisiä sopimuksia?

Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

b) Onko näin myös silloin, kun henkilö, joka valmistelee sopimuksen, harjoittaa liiketoimintaa toisella alalla ja/tai sillä ei ole valvontalainsäädännön ja/tai siviilioikeuden nojalla oikeutta tehdä rahoituspalvelusopimuksia?

7) Jos kuudennen kysymyksen a tai b kohtaan vastataan kieltävästi:

Onko direktiivin [2011/83] 16 artiklaa tulkittava siten, että (viidennessä kysymyksessä kuvatut) moottoriajoneuvojen kilometriperusteiset leasingsopimukset kuuluvat tämän poikkeuksen soveltamisalaan?

8) Jos (viidennessä kysymyksessä kuvatut) moottoriajoneuvojen kilometriperusteiset leasingsopimukset ovat rahoituspalvelusopimuksia:

a) Onko kyseessä direktiivin [2002/65] 2 artiklan a alakohdassa ja direktiivin [2011/83] 2 artiklan 7 alakohdassa tarkoitettu etäsopimus myös silloin, kun sopimusneuvotteluissa oli henkilökohtainen yhteys vain henkilöön, joka valmistelee elinkeinonharjoittajan puolesta liiketoimia kuluttajan kanssa mutta jolla itsellään ei ole toimivaltaa edustaa tätä tehdäkseen kyseisiä sopimuksia?

   Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

b) Onko näin myös silloin, kun henkilö, joka valmistelee sopimuksen, harjoittaa liiketoimintaa toisella alalla ja/tai sillä ei ole valvontalainsäädännön ja/tai siviilioikeuden nojalla oikeutta tehdä rahoituspalvelusopimuksia?”

B Asia C-47/21

59. F. F. teki 12.4.2017 kuluttajana C. Bank AG:n kanssa luottosopimuksen, jossa luoton määrä oli 15 111,70 euroa, käytetyn moottoriajoneuvon ostamisesta yksityiskäyttöön.

60. Autokauppias, jolta F. F. osti ajoneuvon, toimi luotonvälittäjänä C. Bankille luottosopimuksen valmistelussa ja tekemisessä ja käytti pankin toimittamaa vakiomuotoista sopimusta. Ostohinta oli 14 880 euroa. Kun kyseisestä hinnasta vähennettiin 2 000 euron käsiraha, jäljelle jäävä 12 880 euron määrä oli tarkoitus rahoittaa luotolla. Kyseisen luottosopimuksen mukaan luotto oli maksettava takaisin 60 kuukausierässä, ja viimeinen luottoerä oli sopimuksessa määrätyn suuruinen.

61. Siihen sisältyy seuraava ehto:[23]

”Peruuttamisoikeus

Luotonottaja voi peruuttaa sopimusta koskevan tahdonilmaisunsa 14 päivän kuluessa syitä ilmoittamatta. Määräaika alkaa sopimuksen tekemisestä mutta vasta sen jälkeen, kun luotonottaja on saanut kaikki BGB:n 492 §:n 2 momentissa tarkoitetut luottosopimuksissa mainittavat tiedot (esim. tiedot luoton tyypistä, tiedot lainaksi annetusta nettosummasta, tiedot sopimuksen kestosta). – –”

62. Ajoneuvon omistusoikeus luovutettiin C. Bankille vakuutena luoton takaisinmaksusta. Luoton nostamisen jälkeen F. F. maksoi asianmukaisesti sovitut kuukausierät. Hän peruutti luottosopimuksen 1.4.2020. C. Bank ei hyväksynyt peruutusta.

63. Ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa nostamassaan kanteessa F. F. vaatii, että kun ajoneuvo on palautettu C. Bankille, se maksaa takaisin hänen maksamansa luoton kuukausierät ja autokauppiaalle maksetun käsirahan, toisin sanoen 10 110,11 euroa. Lisäksi hän vaatii toteamaan, että C. Bank viivytteli ajoneuvon takaisin ottamisessa. F. F. väittää, että hänen tekemänsä sopimuksen peruuttaminen on pätevä, koska peruuttamisen määräaika ei ole vielä alkanut kulua, sillä peruuttamisoikeudesta annetut tiedot olivat epäselviä ja hänelle annetut pakolliset tiedot olivat virheellisiä.

[23] Kyseinen ehto vastaa EGBGB:n liitteessä 7 olevaa lakisääteistä mallia, johon EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan kolmannessa virkkeessä viitataan.

64. C. Bank väittää, että kanne on hylättävä perusteettomana. C. Bank katsoo toimittaneensa F. F:lle kaikki pakolliset tiedot lakisääteisellä mallilla, joten näiden tietojen on katsottava olevan oikeita EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan ensimmäisen ja kolmannen virkkeen mukaisesti. F. F:n peruuttaminen on siten tapahtunut liian myöhään. Toissijaisesti C. Bank väittää, että F. F:n menettely merkitsee oikeuksien väärienkäyttöä.

65. Ensinnäkin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii varmistumaan siitä, onko kansallinen lainsäädäntö, jossa lainmukaisuutta koskeva olettama vahvistettiin, yhteensopiva direktiivin 2008/48 kanssa ja onko sen jätettävä soveltamatta tätä lainsäädäntöä, jos se pitää sitä tarpeellisena. Vaikka C. Bank käytti lakisääteistä mallia, se teki näin virheellisesti siltä osin kuin se antoi myös liitännäissopimuksia koskevia tietoja, jotka olivat merkityksettömiä F. F:n kannalta, koska hän ei ollut tehnyt tällaisia sopimuksia. Bundesgerichtshofin oikeuksien väärinkäytön olemassaolon toteamiselle asettamat edellytykset täyttyvät käsiteltävässä asiassa, joten F. F. ei voi väittää, ettei lainmukaisuutta koskevaa olettamaa sovelleta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää myös samoja näkökohtia kuin ne, jotka tuodaan esille tämän ratkaisuehdotuksen 50 ja 51 kohdassa.

66. Toiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selventämään tietoja, jotka kulutusluottosopimuksissa on oltava direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan l, r ja t alakohdan nojalla. Se pohtii, voiko se, että annetut tiedot ovat pelkästään puutteellisia tai sisällöllisesti virheellisiä, estää peruuttamisen määräajan kulumisen alkamisen.

67. Kolmanneksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, voiko BGB:n 242 §:ssä vahvistetun lojaliteettiperiaatteen loukkaaminen johtaa siihen, että kuluttaja menettää passiivisuuden perusteella peruuttamisoikeuden kulutusluottosopimuksen yhteydessä.

68. Neljänneksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, voidaanko, ja missä olosuhteissa, sitä, että kuluttaja käyttää oikeutta peruuttaa kulutusluottosopimus, pitää väärinkäyttönä. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tältä osin esille tuomat näkökohdat esitetään tämän ratkaisuehdotuksen 54 kohdassa.

69. Viidenneksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selventämään kuluttajan oikeutta saada takaisin maksetut kuukausierät olosuhteissa, joissa luottosopimus, jonka hän on peruuttanut, liittyy tavarakauppaa koskevaan sopimukseen. Bundesgerichtshofin mukaan kansallisessa lainsäädännössä[24] säädetään, että jos kuluttaja peruuttaa moottoriajoneuvon hankintaa koskevaan sopimukseen liittyvän luottosopimuksen, luotonantaja[25] voi kieltäytyä palauttamasta kuukausieriä ja tarvittaessa käsirahaa, kunnes ajoneuvo on palautettu sille tai kunnes kuluttaja esittänyt näyttöä siitä, että on palauttanut sen. Siviiliprosessin osalta Bundesgerichtshof, joka soveltaa analogisesti BGB:n 322 §:n 2 momenttia, katsoo, että tämän ajoneuvon palauttamista koskevan vaatimuksen seurauksena on niin, että kun kuluttaja on käyttänyt peruuttamisoikeuttaan, luotonantajaa vastaan nostettu kanne maksujen palauttamiseksi on perusteltu vain, jos kuluttaja joko kehotti luotonantajaa ottamaan moottoriajoneuvon takaisin tehden näin luotonantajalle BGB:n 294 §:ssä tarkoitetun ”tosiasiallisen tarjouksen” tai jos kuluttaja esittää näyttöä ajoneuvon palauttamisesta luotonantajalle.

[24] BGB:n 358 §:n 4 momentin ensimmäinen virke, luettuna yhdessä 357 §:n 4 momentin ensimmäisen virkkeen kanssa.

[25] Ks. BGB:n 358 §:n 4 momentin viides virke.

70. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on epävarma sekä ajoneuvon palauttamista koskevan vaatimuksen että sen menettelyllisten seurausten yhteensopivuudesta direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohdassa säädetyn peruuttamisoikeuden tehokkuuden kanssa. Peruuttamisoikeuden käyttöä rajoitettaisiin merkittävästi käytännössä, jos kuluttajan olisi palautettava ajoneuvo ennen kuin hänellä on oikeus nostaa kanne luottoerien palauttamiseksi. Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on epävarma siitä, onko direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohdalla välitön oikeusvaikutus, jolloin sen olisi jätettävä soveltamatta edellä mainittuja kansallisia säännöksiä.

71. Kuudenneksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, joka toimii yhden tuomarin kokoonpanossa, katsoo Bundesgerichtshofin oikeuskäytännöstä ilmenevän, että kansallisten menettelysääntöjen mukaan yksittäinen tuomari ei voi esittää ennakkoratkaisupyyntöä unionin tuomioistuimelle SEUT 267 artiklan nojalla ja että hänen on tällaisessa tapauksessa siirrettävä asia usean tuomarin kokoonpanossa toimivalle tuomioistuimelle. Se pohtii, ovatko nämä säännöt yhteensopivia SEUT 267 artiklan kanssa ja, elleivät ole, olisiko niitä jätettävä soveltamatta.

72. Tässä tilanteessa Landgericht Ravensburg päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset, joista ensimmäisen, kolmannen ja neljännen kysymyksen sanamuoto on sama kuin asiassa C-38/21 esitetyissä kysymyksissä:

”1) – –

Riippumatta ensimmäisen kysymyksen a ja b kohtaan annettavista vastauksista:

2) Direktiivin [2008/48] 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut luottosopimuksissa mainittavat tiedot

a) (Toisen kysymyksen a kohta on peruutettu)

b) Direktiivin [2008/48] 10 artiklan 2 kohdan r alakohta:

aa) Onko tätä säännöstä tulkittava siten, että luottosopimuksessa mainittujen tietojen lainan ennenaikaisen takaisinmaksun yhteydessä maksettavasta korvauksesta on oltava niin täsmällisiä, että kuluttaja voi laskea ainakin likimain maksettavan korvauksen suuruuden?

(Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi:)

bb) Onko kansallinen säännös ristiriidassa direktiivin [2008/48] 10 artiklan 10 artiklan 2 kohdan r alakohdan ja 14 artiklan 1 kohdan toisen virkkeen kanssa, jos sen mukaan silloin, jos direktiivin [2008/48] 10 artiklan 2 kohdan r alakohdassa tarkoitetut tiedot ovat epätäydellisiä, peruuttamisen määräaika alkaa tästä huolimatta kulua sopimuksen tekemisestä ja ainoastaan luotonantajan oikeus saada korvaus ennenaikaisesta takaisinmaksusta lakkaa?

c) Onko direktiivin [2008/48] 10 artiklan 2 kohdan l alakohtaa tulkittava siten, että luottosopimuksen tekohetkellä sovellettava viivästyskorko on ilmoitettava absoluuttisena lukuna ja että ainakin sovellettava viitekorko (käsiteltävässä asiassa BGB:n 247 §:n mukainen peruskorko), jonka perusteella sovellettava viivästyskorko määräytyy lisäämällä siihen tietty prosenttimäärä (käsiteltävässä asiassa BGB:n 288 §:n 1 momentin toisen virkkeen mukaisesti viisi prosenttiyksikköä), on ilmoitettava absoluuttisena lukuna, ja onko kuluttajalle selvitettävä viitekorko (peruskorko) ja sen vaihtelu?

d) Onko direktiivin [2008/48] 10 artiklan 2 kohdan t alakohtaa tulkittava siten, että luottosopimuksen tekstissä on mainittava olennaiset muodolliset edellytykset tuomioistuimen ulkopuolisten valitus- ja oikeussuojamenettelyjen käyttämiselle?

Jos vähintään yhteen edellä olevista toisen kysymyksen a–d kohdasta vastataan myöntävästi:

e) Onko direktiivin [2008/48] 14 artiklan 1 kohdan toisen virkkeen b alakohtaa tulkittava siten, että peruuttamisen määräaika alkaa vasta sitten, kun direktiivin [2008/48] 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut tiedot on annettu täysimääräisesti ja oikein?

Jos edelliseen kysymykseen vastataan kieltävästi:

f) Mitkä ovat merkitykselliset edellytykset sille, että peruuttamisen määräaika alkaa, vaikka annetut tiedot ovat olleet epätäydellisiä tai virheellisiä?

Jos edellä olevaan ensimmäisen kysymyksen a kohtaan ja/tai vähintään yhteen toisen kysymyksen a–d kohdasta vastataan myöntävästi:

3) – –

4) – –

5) Riippumatta edellä mainittuihin kysymyksiin annettavista vastauksista:

a) Onko unionin oikeuden, erityisesti direktiivin [2008/48] 14 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetun peruuttamisoikeuden mukaista, jos kansallisen oikeuden nojalla kauppasopimukseen liittyvän luottosopimuksen yhteydessä sen jälkeen, kun direktiivin [2008/48] 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua kuluttajan peruuttamisoikeutta on käytetty pätevästi,

aa) kuluttajan oikeus vaatia luotonantajalta suorittamiensa lainaerien takaisinmaksua syntyy vasta silloin, kun hän on puolestaan palauttanut ostamansa tavaran luotonantajalle tai esittänyt näytön siitä, että hän on toimittanut tavaran luotonantajalle?

bb) kuluttajan kanne, jossa vaaditaan kuluttajan suorittamien lainaerien takaisinmaksua kaupan kohteen palauttamisen jälkeen, on hylättävä perusteettomana siinä tapauksessa, että luotonantaja ei ole joutunut velkojan viivästykseen ottaessaan kaupan kohteen vastaan?

Jos edelliseen kysymykseen vastataan kieltävästi:

b) Seuraako unionin oikeudesta, että edellä a kohdan aa alakohdassa ja/tai bb alakohdassa kuvattuja kansallisia säännöksiä ei voida soveltaa?

Riippumatta edellä oleviin ensimmäiseen, toiseen, kolmanteen, neljänteen ja viidenteen kysymykseen annettavista vastauksista:

6) Onko ZPO:n 348a §:n 2 momentin 1 kohta, sikäli kuin tässä säännöksessä viitataan myös SEUT 267 artiklan toisen kohdan mukaisten ennakkoratkaisupyyntöpäätösten tekemiseen, ristiriidassa SEUT 267 artiklan toisen kohdan mukaisen ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan kansallisten tuomioistuinten toimivallan kanssa, ja onko sitä sen vuoksi jätettävä soveltamatta ennakkoratkaisupyyntöpäätösten tekemiseen?”

C Asia C-232/21

73. Tämän ennakkoratkaisupyynnön taustalla olevissa tosiseikoissa on huomattavaa päällekkäisyyttä asian C-47/21 tosiseikkojen kanssa. Jätettyään 30.6.2017, 28.3.2017, 26.1.2019 ja 31.1.2012 päivätyt luottohakemukset CR, AY, ML ja BQ tekivät kuluttajina Volkswagen Bank GmbH:n (CR:n tapauksessa) tai sen sivuliikkeen Audi Bankin kanssa luottosopimuksia, joissa luoton nettomäärät olivat 21 418,66 euroa, 28 671,25 euroa, 18 972,74 euroa ja 30 208,10 euroa. Kullakin näistä luottosopimuksista oli tarkoitus rahoittaa käytetyn moottoriajoneuvon hankinta yksityiskäyttöön. CR:n ostaman ajoneuvon kauppahinta oli 30 490 euroa, AY:n 31 920 euroa, ML:n 28 030 euroa ja BQ:n 27 750 euroa. CR, AY ja ML maksoivat autokauppiaille käsirahan ja rahoittivat loput kauppahinnasta ja henki- ja työkyvyttömyysvakuutuksen kulut saamillaan luotoilla. BQ ei maksanut lainkaan käsirahaa ja maksoi ajoneuvon koko kauppahinnan sekä henki- ja työkyvyttömyysvakuutuksen luotolla.

74. Luottosopimuksiin sisältyi ehto, joka oli samansisältöinen tai hyvin samankaltainen kuin tämän ratkaisuehdotuksen 61 kohdassa esitetty ehto.

75. Autokauppiaat, joilta ajoneuvot ostettiin, toimivat luotonvälittäjinä pankeille luottosopimusten valmistelussa ja tekemisessä ja käyttivät näiden pankkien toimittamaa vakiomuotoista sopimusta. Luotto oli tarkoitus maksaa takaisin 48 kuukausierässä (CR:n ja AY:n tapauksessa), 36 kuukausierässä (ML:n tapauksessa) ja 60 kuukausierässä (BQ:n tapauksessa). Sopimusten mukaan CR, AY, ML ja BQ maksaisivat myös viimeisen erän, jonka määrä oli määritetty sopimuksissa.

76. Luottojen nostamisen jälkeen CR, AY, ML ja BQ maksoivat asianmukaisesti sovitut kuukausierät. He kuitenkin peruuttivat luottosopimuksensa 31.3.2019, 13.6.2019, 16.9.2019 ja 20.9.2020. CR, ML ja BQ tarjoutuivat palauttamaan ajoneuvon pankin toimipaikkaan vastineena heidän suorittamiensa maksujen samanaikaisesta palauttamisesta. BQ maksoi luoton kokonaisuudessaan takaisin. Volkswagen Bank ja Audi Bank eivät hyväksyneet näitä pyrkimyksiä peruuttaa sopimukset.

77. Tämän jälkeen CR, AY, ML ja BQ nostivat kukin kanteen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa Volkswagen Bankia tai Audi Bankia vastaan. Koska peruuttamisoikeutta koskevia tietoja ja muita pakollisia tietoja ei annettu heille asianmukaisesti, CR, AY, ML ja BQ väittävät, ettei peruuttamisen määräaika ollut alkanut kulua ajankohtina, joina he olivat peruuttaneet luottosopimuksensa. CR vaatii muun muassa palauttamaan pankille maksamansa kuukausierät ja autokauppiaalle maksamansa käsirahan samanaikaisesti, kun hän palauttaa ajoneuvon, tai toissijaisesti sen jälkeen. Hän vaatii myös toteamaan, ettei hän ole velvollinen maksamaan korkoja eikä takaisinmaksueriä velan pääoman osalta peruuttamisajankohdasta alkaen ja että pankki viivytteli ajoneuvon takaisin ottamisessa. ML esittää olennaisin osin samat vaatimukset kuin CR. AY vaatii ensisijaisesti toteamaan, ettei hän ole enää velvollinen maksamaan korkoa tai luottonsa pääomaa peruuttamisajankohdasta alkaen. BQ vaatii ensisijaisesti palauttamaan maksamansa kuukausierät ja toteamaan, että pankki viivytteli ajoneuvon takaisin ottamisessa.

78. Volkswagen Bank ja Audi Bank väittävät ensisijaisesti, että kanteet olisi hylättävä perusteettomina. Ne katsovat, että käyttämällä lakisääteistä mallia ne antoivat CR:lle, AY:lle, ML:lle ja BQ:lle kaikki pakolliset tiedot ja että 14 päivän peruuttamisen määräaika on siten päättynyt. CR:n ja AY:n tapauksessa ne väittävät toissijaisesti, että peruuttamisen määräaika on päättynyt ja että ne luottivat oikeutetusti siihen, etteivät nämä kuluttajat käyttäisi enää peruuttamisoikeuttaan käytettyään ajoneuvoja ja maksettuaan kuukausieränsä säännöllisesti. ML:n ja BQ:n tapauksessa ne myös väittävät, etteivät ne ole viivytelleet ajoneuvojen takaisin ottamisessa, koska nämä kuluttajat eivät tehneet niille BGB:n 294 §:ssä tarkoitettua tosiasiallista tarjousta.

79. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että Bundesgerichtshofin mukaan oikeuden menettämistä passiivisuuden perusteella ja peruuttamisoikeuden väärinkäyttöä koskevia kysymyksiä on tarkasteltava ensisijaisesti niiden sopimusten osalta, jotka sopimuspuolet ovat toteuttaneet täysimääräisesti.

80. Tässä tilanteessa Landgericht Ravensburg, joka tukeutuu olennaisin osin samankaltaisiin näkökohtiin kuin tämän ratkaisuehdotuksen 65–71 kohdassa esitetyt, Landgericht Ravensburg päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset, joista ensimmäisen, kolmannen, neljännen, viidennen ja kuudennen kysymyksen sanamuoto on lähes sama kuin asiassa C-47/21 esitetyissä kysymyksissä:

”1) – –

2) Direktiivin [2008/48] 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut luottosopimuksessa mainittavat tiedot

   a) Onko direktiivin [2008/48] 10 artiklan 2 kohdan p alakohtaa tulkittava siten, että luottosopimuksessa mainittavan koron määrän päivää kohti on oltava laskettavissa sopimuksessa mainitusta sopimuksen mukaisesta lainakorosta?

   b) – –

   Jos vähintään toiseen edellä olevista toisen kysymyksen a ja b kohdasta vastataan myöntävästi:

   c) Onko direktiivin [2008/48] 14 artiklan 1 kohdan toisen virkkeen b alakohtaa tulkittava siten, että peruuttamisen määräaika alkaa vasta sitten, kun direktiivin [2008/48] 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut tiedot on annettu täysimääräisesti ja oikein?

   Jos edelliseen kysymykseen vastataan kieltävästi:

   d) Mitkä ovat merkitykselliset edellytykset sille, että peruuttamisen määräaika alkaa, vaikka annetut tiedot ovat olleet epätäydellisiä tai virheellisiä?

   Jos edellä olevaan ensimmäisen kysymyksen a kohtaan ja/tai ainakin toiseen toisen kysymyksen a ja b kohdasta vastataan myöntävästi:

3) Direktiivin [2008/48] 14 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetun peruuttamisoikeuden menettäminen passiivisuuden perusteella

   a) – –

   b) – –

c) – – Päteekö tämä myös päättyneiden sopimusten osalta?

d) – – Päteekö tämä myös päättyneiden sopimusten osalta?

e) – –

f) – –

4) Olettama, jonka mukaan kuluttaja on käyttänyt väärin direktiivin [2008/48] 14 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettua peruuttamisoikeutta

a) – –

b) – –

c) – – Päteekö tämä myös päättyneiden sopimusten osalta?

d) – – Päteekö tämä myös päättyneiden sopimusten osalta?

e) – –

f) – –

5) – –

6) – –”

IV Menettely unionin tuomioistuimessa

81. Asiat C-38/21 ja C-47/21 yhdistettiin unionin tuomioistuimen presidentin 22.4.2021 tekemällä päätöksellä kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

82. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin peruutti 3.8.2021 tekemällään päätöksellä toisen kysymyksen a kohdan asiassa C-47/21, koska toisessa pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevassa riita-asiassa oli päästy sovintoratkaisuun.

83. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätti 24.8.2021 asiassa C-38/21 tekemällään ennakkoratkaisupyyntöpäätöksellä täydentää alkuperäistä pyyntöään ja esittää täydentäviä ennakkoratkaisukysymyksiä.

84. Asia C-232/21 ja yhdistetyt asiat C-38/21 and C-47/21 yhdistettiin unionin tuomioistuimen 31.5.2022 tekemällä päätöksellä suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

85. BMW Bank, C. Bank, Volkswagen Bank ja Audi Bank, Saksan hallitus sekä Euroopan komissio esittivät kirjallisia huomautuksia. Samat osapuolet ja CR vastasivat kirjallisesti unionin tuomioistuimen 31.5.2022 esittämään kysymykseen.

86. CR, BMW Bank, C. Bank, Volkswagen Bank ja Audi Bank, Saksan hallitus sekä komissio esittivät suullisia huomautuksia ja vastasivat unionin tuomioistuimen kysymyksiin 7.9.2022 pidetyssä istunnossa.

V Asian tarkastelu

87. Unionin tuomioistuin pyytää, että tässä ratkaisuehdotuksessa tarkastellaan seuraavia kysymyksiä:

– ensimmäistä kysymystä asioissa C-38/21, C-47/21 ja C-232/21

– toista kysymystä asioissa C-38/21, C-47/21 ja C-232/21 siltä osin kuin se koskee peruuttamisen määräajan kulumisen alkamista siinä tapauksessa, että kuluttajalle on annettu puutteellisia tai sisällöllisesti virheellisiä tietoja

– neljättä kysymystä asioissa C-38/21, C-47/21 ja C-232/21 siltä osin kuin on kyse siitä, voidaanko, kun otetaan huomioon kuluttajan menettely sopimuksen peruuttamisen jälkeen, vedota oikeuksien väärinkäyttöön peruuttamisoikeuden käytön rajoittamiseksi, ja sen seikan merkityksestä tässä yhteydessä, että sopimuspuolet olivat täyttäneet sopimuksen täysimääräisesti

– viidettä kysymystä asioissa C-47/21 ja C-232/21

– viidettä, kuudetta ja seitsemättä kysymystä asiassa C-38/21.

88. Hyödyllisen vastauksen antamiseksi ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle ehdotan myös vastausta kahdeksanteen kysymykseen asiassa C-38/21.

89. Tarkastelen näitä kysymyksiä kahdessa osassa. Ensin käsittelen asiassa C-38/21 esitettyä ennakkoratkaisupyyntöä ja sen viidettä kysymystä, joka koskee kilometriperusteisen leasingsopimuksen luonnetta. Vastaus tähän kysymykseen määrittää sen, mihin muihin kysymyksiin on vastattava. Sen jälkeen käsittelen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asioissa C-47/21 ja C-232/21 esittämiä kysymyksiä.

A Asia C-38/21

1. Viides kysymys asiassa C-38/21

90. Tällä kysymyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, kuuluuko siinä käsiteltävässä kanteessa kyseessä olevan kaltainen moottoriajoneuvon kilometriperusteinen leasingsopimus direktiivin 2002/65, direktiivin 2008/48 tai direktiivin 2011/83 soveltamisalaan.

91. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen, BMW Bankin ja Saksan hallituksen esittämän kuvauksen mukaan tällaisen sopimuksen tarkoituksena on kuukausierän maksamista vastaan asettaa moottoriajoneuvo vuokralleottajan käyttöön 2–3 vuodeksi siten, että määritetään enimmäiskilometrimäärä, joka ajoneuvolla voidaan vuosittain ajaa. Jos tämän ajanjakson päättyessä ajetut kilometrit ylittävät sovitun määrän, vuokralleottaja maksaa niistä korvausta vuokralleantajalle. Käänteisesti, jos kilometrimäärä on sovittua pienempi, vuokralleottaja saa palautusta vuokralleantajalta. Vuokralleottaja kantaa ajoneuvon katoamisen, vahingoittumisen tai muun arvon alenemisen riskin koko sopimuksen voimassaoloajan, ja hänen on siten otettava sitä varten kaiken kattava vakuutus. Lisäksi vuokralleottaja vastaa yksin puutteisiin liittyvien oikeuksien käyttämisestä kolmansia osapuolia, erityisesti autokauppiasta ja valmistajaa, vastaan. Kilometriperusteisessa leasingsopimuksessa tai missään erillisessä sopimuksessa ei aseteta

vuokralleottajalle velvollisuutta lunastaa ajoneuvo. Vuokralleottaja ei myöskään ole vastuussa tietystä sopimuksen päättyessä jäljellä olevasta arvosta; hänen on korvattava arvon aleneminen vain, jos ajoneuvoa palautettaessa todetaan, että ajoneuvon kunto ei vastaa sen ikää tai että sopimuksessa määrätty enimmäiskilometrimäärä on ylitetty.

92. Käsittelen asiassa C-38/21 esitettyä viidettä kysymystä kolmessa osassa. Ensinnäkin nähdäkseni on selvää, että moottoriajoneuvon kilometriperusteinen leasingsopimus, sellaisena kuin se on kuvattuna edellä, ei kuulu direktiivin 2008/48 soveltamisalaan.[26] Direktiivin 2008/48 2 artiklan 1 kohdan mukaan direktiiviä sovelletaan ”luottosopimuksiin”, sellaisina kuin ne määritellään sen 3 artiklan c alakohdassa. Direktiivin 2008/48 2 artiklan 2 kohdan d alakohdasta ilmenee, että kyseistä direktiiviä sovelletaan leasingsopimuksiin vain, jos tällaisessa sopimuksessa tai erillisessä sopimuksessa on määräys vuokralleottajan velvoitteesta lunastaa sopimuksen kohde.[27] Siten ainoastaan näissä selkeästi määritellyissä tilanteissa leasingsopimuksia voidaan pitää direktiivissä 2008/48 tarkoitettuina luottosopimuksina. Asiassa C-38/21 esitetystä ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, ettei kilometriperusteiseen leasingsopimukseen eikä mihinkään erilliseen sopimukseen sisälly velvoitetta lunastaa kyseinen moottoriajoneuvo.

93. En voi hyväksyä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen näkemystä, jonka mukaan direktiivin 2008/48 säännöksiä on mahdollista soveltaa analogisesti, koska kilometriperusteisten leasingsopimusten on yleisesti tarkoitus johtaa ajoneuvon käytön arvon täyteen kuolettamiseen vuokra-aikana. Päädyn tähän siitä yksinkertaisesti syystä, että direktiivissä 2008/48 suljetaan yksiselitteisesti sen soveltamisalan ulkopuolelle leasingsopimukset, joissa ei ole lunastusvelvoitetta.[28] Joka tapauksessa, kuten BMW Bank ja Saksan hallitus oikeutetusti huomauttavat, käsiteltävässä asiassa ei synny lainaukkoa, joka voisi oikeuttaa eri säännösten analogisen soveltamisen.

94. Toiseksi, kun tarkastellaan direktiivin 2002/65 soveltamista, sen 1 artiklan 1 kohdan mukaan direktiivin tarkoituksena on kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentäminen.[29] Direktiivin 2002/65 2 artiklan b alakohdan määritelmän mukaan ”rahoituspalveluilla” tarkoitetaan ”pankki-, luotto-, vakuutus-, yksilöllisiä eläkejärjestely-, sijoitus- tai maksupalveluja”.[30]

95. Yhdyn Saksan hallituksen näkemykseen siitä, että kyseessä olevan kaltainen kilometriperusteinen leasingsopimus ei ole direktiivin 2002/65 2 artiklan b alakohdassa tarkoitettu ”pankkipalvelu”. Nyt tarkasteltavaa sopimustyyppiä tarjoavat lähes yksinomaan moottoriajoneuvovalmistajien omistamat pankit, kuten käsiteltävässä asiassa, tai yritykset, jotka erikoistuvat moottoriajoneuvojen leasingtoimintaan, kuten autonvuokrausyritykset. Vaikka tämä onkin asia, joka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on varmistettava, kilometriperusteiset leasingsopimukset eivät kuulu tavallisille kuluttajille palveluja tarjoavien pankkien tavanomaiseen liiketoimintaan. Se, että pankki on sopimuspuolena moottoriajoneuvon kilometriperusteisessa leasingsopimuksessa, ei itsessään riitä tekemään siitä ”pankkipalvelua”. Kuten jäljempänä selitetään, jotta kyse olisi pankkipalvelusta, kyseisellä sopimuksella on oltava rahoitukseen liittyvä tehtävä.

[26] Kaikki asiassa C-38/21 huomautuksia esittäneet osapuolet samoin kuin Bundesgerichtshof yhtyvät tähän näkemykseen.

[27] Tällaisen velvoitteen katsotaan olevan olemassa, jos luotonantaja päättää siitä yksipuolisesti. Asiassa C-38/21 BMW Bank toteaa, ettei se voisi tehdä tällaista yksipuolista päätöstä. On ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä arvioida tämä asia.

[28] Ks. vastaavasti ja analogisesti tuomio 18.9.2019, Riel (C-47/18, EU:C:2019:754, 43 kohta).

[29] Direktiivin 2002/65 johdanto-osan 14 perustelukappaleessa myös todetaan, että direktiivi ”kattaa kaikki rahoituspalvelut, joita voidaan tarjota etäpalveluna”.

[30] Tämä määritelmä on samansisältöinen kuin direktiivin 2011/83 2 artiklan 12 alakohdassa oleva, ja direktiivin 2011/83 3 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädetään, että kyseistä direktiiviä ei sovelleta sopimuksiin, jotka koskevat rahoituspalveluja.

96. Kysymys on pikemminkin siitä, voiko tällainen leasingsopimus olla direktiivin 2002/65 2 artiklan b alakohdassa tarkoitettu ”luottopalvelu”. Koska mainitussa direktiivissä ei määritellä luoton käsitettä, sen tulkitsemiseksi voidaan viitata direktiivin 2008/48 3 artiklan c alakohtaan sisältyvään luottosopimuksen määritelmään. Tämän lähestymistavan mukaisesti leasingsopimukset, joissa ei määrätä velvoitteesta lunastaa sopimuksen kohde, eivät liity ”luottopalveluun”, koska, kuten tämän ratkaisuehdotuksen 92 kohdassa selitetään, ne eivät ole direktiivissä 2008/48 tarkoitettuja luottosopimuksia. Tämä ratkaisu vaikuttaa jokseenkin keinotekoiselta, koska ei voida sulkea pois, että direktiivin 2002/65 antaessaan unionin lainsäätäjä tulkitsi luoton käsitettä laajemmin kuin myöhemmin antamassaan direktiivissä 2008/48.

97. Yhdyn asiassa C-38/21 huomautuksia esittäneiden osapuolten näkemykseen siitä, että vastaus tähän kysymykseen riippuu moottoriajoneuvon kilometriperusteisen leasingsopimuksen, johon ei sisälly velvoitetta lunastaa kyseinen moottoriajoneuvo, pääasiallisen tarkoituksen yksilöimisestä. Vain jos kyseinen sopimus täyttää ensisijaisesti rahoitukseen liittyvää tehtävää, sen voidaan nähdäkseni katsoa koskevan rahoituspalvelua, ja se voi siten kuulua direktiivin 2002/65 soveltamisalaan.

98. Yhdyn BMW Bankin ja Saksan hallituksen analyysiin, jonka mukaan tällaisen sopimuksen päätarkoitus on antaa kuluttajalle mahdollisuus käyttää valitsemaansa ajoneuvoa tiettynä ajanjaksona kuukausittaista maksua vastaan.

99. On totta, että kuten komissio väittää, leasingsopimuksessa kuluttaja saa rahoitusjärjestelyn tavaran tai omaisuuden käytön helpottamiseksi. Leasingsopimus korvaa tämän toimenpiteen rahoituksen, joka kuluttajan olisi muutoin järjestettävä. Kuten komissio myös jokseenkin monitulkintaisesti esittää, tällainen sopimus muodostaa keinon ”rahoittaa ajoneuvon käyttö”.

100. Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella kilometriperusteisella leasingsopimuksella ei mielestäni tarkasti ottaen ole kuluttajan kannalta rahoitukseen liittyvää tehtävää siinä mielessä, että se antaisi kuluttajalle mahdollisuuden ostaa ajoneuvo osamaksulla. Vuokralleantaja ei tarjoa kuluttajalle pääomaa tähän tarkoitukseen. Vuokralleantaja hankkii ajoneuvon ja omistaa sen kilometriperusteisen leasingsopimuksen voimassaoloaikana ja sen päättymisen jälkeen, vaikka kuluttaja valitsi ajoneuvon. Kuluttaja ei ole vastuussa vuokralleantajalle ajoneuvon hankinnasta aiheutuneiden kustannusten täydestä kuolettamisesta, eivätkä sopimuksen mukaiset maksut välttämättä kata näitä kustannuksia. Vuokralleantaja kantaa myös riskit, jotka liittyvät ajoneuvon jäännösarvoon sopimuksen voimassaolon päättyessä. Kuten Saksan hallitus perustellusti huomauttaa, leasingsopimuksen mukainen korvaus ajoneuvon sovitun enimmäiskilometrimäärän ylittävältä tai alittavalta osuudelta ei takaa vuokralleantajalle ajoneuvon tiettyä jäännösarvoa tai kyseisen ajoneuvon käytön arvon täyttä kuolettamista.

101. Komissio myös huomauttaa, että tällaisessa sopimuksessa kuluttaja saa oikeudet ja velvollisuudet, jotka yleensä kuuluvat ajoneuvon omistajalle, kuten vastuu vakuutusmaksuista, ylläpitokustannuksista ja veroista sekä ajoneuvon katoamiseen tai vahingoittumiseen liittyvä riski. Kuluttajan on myös vedottava mahdollisiin puutteisiin liittyviin oikeuksiin kolmansiin osapuoliin nähden. Nämä oikeudet ja velvollisuudet ovat kuitenkin voimassa koko ajoneuvon käyttöajan, sellaisena kuin se määritetään leasingsopimuksessa, ja rajoittuvat tähän käyttöön, joka on viime kädessä kuluttajan vallassa, liittyviin riskeihin.

102. Katson näin ollen, että moottoriajoneuvon kilometriperusteinen leasingsopimus, jossa ei ole määräystä velvoitteesta lunastaa ajoneuvo, ei kuulu direktiivin 2002/65 soveltamisalaan. [31]

103. Kolmanneksi katson, että tällainen sopimus on direktiivissä 2011/83, jota sovelletaan ”elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisiin sopimuksiin”, [32] tarkoitettu palvelusopimus. Direktiivissä 2011/83 ”palvelusopimuksella” tarkoitetaan muuta sopimusta kuin sen 2 artiklan 5 alakohdassa tarkoitettua myyntisopimusta, [33] jonka mukaisesti elinkeinonharjoittaja suorittaa tai sitoutuu suorittamaan kuluttajalle palvelun ja kuluttaja maksaa tai sitoutuu maksamaan palvelun hinnan. [34] Tämän tyyppinen sopimus käsittää selkeästi asiassa C-38/21 kyseessä olevan kaltaiset sopimukset, joissa elinkeinonharjoittaja maksua vastaan luovuttaa kuluttajalle oikeuden käyttää moottoriajoneuvoa tietyn ajan. [35]

104. Täydellisyyden vuoksi lisään, että tarkasteluni perusteella tulen siihen tulokseen, että kyseessä olevalla kilometriperusteisella leasingsopimuksella ei ole samanaikaisesti tarkoitus rahoittaa ajoneuvon käyttöä ja luovuttaa oikeutta käyttää sitä. Tästä seuraa, etten ole samaa mieltä komission lähestymistavasta, jonka mukaan direktiiviä 2002/65 ja direktiiviä 2011/83 sovelletaan samanaikaisesti. Tämä lähestymistapa on epäjohdonmukainen kahden tosiseikan kanssa. Kummankin direktiivin soveltamisala on määritelty tarkasti. Kyseessä on yksi ainoa jakamaton sopimus, jonka mukaan kuluttaja käyttää ajoneuvoa maksua vastaan. Useiden direktiivien samanaikainen soveltaminen tähän sopimukseen heikentäisi näin ollen oikeusvarmuutta ja tavoitetta taata kuluttajansuojan korkea taso.

105. Tässä tilanteessa ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa asiassa C-38/21 esitettyyn viidenteen kysymykseen siten, että sellaiset moottoriajoneuvojen kilometriperusteiset leasingsopimukset, joiden voimassaoloaika on noin 2–3 vuotta, jotka tehdään käyttämällä vakiolomaketta, jossa irtisanomisoikeus on suljettu pois, joissa ei ole tai joiden osalta erillisessä sopimuksessa ei ole määräystä velvoitteesta lunastaa sopimuksen kohdetta – tällaisen lunastamisvelvoitteen katsotaan olevan olemassa, jos vuokralleantaja päättää tästä yksipuolisesti –, joissa edellytetään, että kuluttaja ottaa ajoneuvolle täyskaskovakuutuksen, ja joiden osalta kuluttaja vastaa myös puutteisiin liittyvien oikeuksien käyttämisestä kolmansia osapuolia (erityisesti kauppiasta ja ajoneuvon valmistajaa) vastaan sekä kantaa lisäksi ajoneuvon katoamiseen, vaurioitumiseen tai muuhun arvon alenemiseen liittyvän riskin, kuuluvat direktiivin 2011/83 soveltamisalaan. Tällaiset sopimukset eivät ole direktiivin 2008/48 3 artiklan c alakohdassa tarkoitettuja luottosopimuksia eivätkä sopimuksia, jotka koskevat direktiivin 2011/83 2 artiklan 12 alakohdassa ja direktiivin 2002/65 2 artiklan b alakohdassa tarkoitettuja rahoituspalveluja.

[31] Istunnossa komissio myönsi jokseenkin vastahakoisesti, että kyseessä oleva kilometriperusteinen leasingsopimus kuuluu kyseisen direktiivin soveltamisalaan.

[32] Direktiivin 2011/83 3 artiklan 1 kohta. Sen 3 artiklan 3 kohdan d alakohdan mukaan direktiiviä ei sovelleta sopimuksiin, jotka koskevat rahoituspalveluja.

[33] Direktiivin 2011/83 2 artiklan 5 alakohdan määritelmän mukaan ”kauppasopimuksella” tarkoitetaan ”sopimusta, jonka mukaisesti elinkeinonharjoittaja luovuttaa tai sitoutuu luovuttamaan kuluttajalle tavaran omistusoikeuden ja kuluttaja maksaa tai sitoutuu maksamaan tavaran hinnan, mukaan lukien sopimukset, jotka koskevat sekä tavaroita että palveluja”.

[34] Tuomio 31.3.2022, CTS Eventim (C-96/21, EU:C:2022:238, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Direktiivin 2011/83 2 artiklan 6 kohdasta ilmenee, että palvelusopimuksen käsite on ymmärrettävä siten, että se kattaa kaikki sopimukset, jotka eivät kuulu ”myyntisopimuksen” käsitteen alaan (tuomio 12.3.2020, Verbraucherzentrale Berlin, C-583/18, EU:C:2020:199, 22 kohta).

[35] Kuten tämän ratkaisuehdotuksen100 kohdassa todetaan, kyseessä olevalla kilometriperusteisella leasingsopimuksella ei luovuteta tavaran omistusoikeutta. Ajoneuvon omistusoikeus säilyy pankilla sopimuksen voimassaoloaikana ja sen päätyttyä.

2. Kuudes kysymys asiassa C-38/21

106. Tällä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko ottaen huomioon olosuhteet, joissa kilometriperusteinen leasingsopimus tehtiin ja joita kuvataan tämän ratkaisuehdotuksen 42 kohdassa, kyseistä sopimusta pidettävä direktiivin 2011/83 2 artiklan 8 alakohdassa tarkoitettuna ”muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtynä sopimuksena”. Se haluaa tarkemmin ottaen tietää, onko autokauppiaan toimitiloja, joissa kuluttaja jättää ajoneuvon leasinghakemuksen, pidettävä kyseisen direktiivin 2 artiklan 9 alakohdassa tarkoitettuina elinkeinonharjoittajan ”toimitiloina”, jos autokauppias osallistuu pelkästään sopimuksen valmisteluun eikä hänellä ole valtuuksia tehdä sopimusta.

107. Direktiivin 2011/83 2 artiklan 8 alakohdan a alakohdan määritelmän mukaan ”muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehdyllä sopimuksella” tarkoitetaan elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välistä sopimusta, ”joka tehdään sekä elinkeinonharjoittajan että kuluttajan ollessa samanaikaisesti fyysisesti läsnä paikassa, joka ei ole elinkeinonharjoittajan toimitila”. Saman artiklan 9 alakohdan a alakohdan mukaan ”toimitiloilla” tarkoitetaan ”kiinteää vähittäismyyntipaikkaa, jossa elinkeinonharjoittaja harjoittaa toimintaansa vakituisesti”.

108. Direktiivin 2011/83 johdanto-osan 22 perustelukappaleesta ilmenee, että käsite ”toimitilat” on ymmärrettävä laajasti ja että elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta toimivan henkilön toimitiloja olisi pidettävä tässä direktiivissä tarkoitettuina toimitiloina. Direktiivin 2011/83 2 artiklan 2 alakohdan mukaan ”elinkeinonharjoittajalla” tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia sopimuksia tehdessään toimii ”tarkoituksessa, joka kuuluu hänen elinkeino- tai ammattitoimintaansa, sekä elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta toimivaa henkilöä”.

109. Edellä esitetystä voidaan päätellä, että ratkaiseva peruste sen kannalta, voidaanko välittäjänä toimivan henkilön, tässä autokauppiaan, toimitiloja pitää elinkeinonharjoittajan ”toimitiloina”, on se, toimiiko kyseinen henkilö asianomaisen elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta.

110. Direktiivin 2011/83 johdanto-osan 16 perustelukappaleen mukaan direktiivin ei pitäisi vaikuttaa laillista edustusta koskevaan kansalliseen lainsäädäntöön, kuten elinkeinonharjoittajan nimissä tai hänen puolestaan toimivaa henkilöä koskeviin sääntöihin. Tästä seuraa, että voidakseen vastata nyt tarkasteltavaan kysymykseen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava kansallisen lainsäädännön valossa autokauppiaan ja pankin välistä oikeussuhdetta käsiteltävän asian olosuhteissa ja määritettävä, voidaanko tästä suhteesta päätellä, että ensiksi mainittu toimi viimeksi mainitun nimissä tai puolesta.

111. Vaikka tämä on kansallisen oikeuden alaan kuuluva kysymys, direktiivissä 2011/83 on joitain viitteitä siitä, miten tätä kysymystä olisi lähestyttävä. Vaikka direktiivin 2011/83 2 artiklan 8 alakohdan a alakohdassa viitataan sopimukseen, joka ”tehdään”, vaikuttaa siltä, että jotta välittäjän toimitiloja voitaisiin pitää elinkeinonharjoittajan ”toimitiloina”, tämä ei edellytä sitä, että välittäjälle annetaan erikseen ohjeita sopimuksen tekemiseksi kuluttajan kanssa.

112. Tästä seuraa, että välittäjän osallistuminen sopimuksen neuvotteluvaiheeseen riittää siihen, että sen toimitiloja voidaan pitää elinkeinonharjoittajan toimitiloina, edellyttäen että tällainen osallistuminen on riittävän merkittävää ja käsittää välittäjän velvollisuuden antaa kuluttajalle tiedot, joihin direktiivin 2011/83 5 artiklassa viitataan.

113. Lisäksi vaikuttaa siltä, että ”muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtyjä sopimuksia” koskevien säännösten päämäärä on esitetty direktiivin 2011/83 johdanto-osan 21 perustelukappaleessa, jonka mukaan silloin, kun kuluttaja on muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa, häneen voi kohdistua mahdollista psykologista painetta tai hän voi joutua tilanteeseen, johon hän ei ole osannut varautua, riippumatta siitä, onko hän pyytänyt elinkeinonharjoittajaa käymään luonaan vai ei.[36] Näitä säännöksiä ei selvästikään ole tarkoitettu suojelemaan kuluttajia, jotka vierailevat toimitiloissa omasta aloitteestaan, jolloin he voivat varautua siihen, että elinkeinonharjoittaja ottaa heihin yhteyttä sopimuksen tekemiseksi. Tästä seuraa, etten ole vakuuttunut siitä, että kuluttaja, joka haluaa ostaa ajoneuvon, olisi yllättynyt, kun hänen vieraillessaan leasingsopimuksia tarjoavaan pankkiin liikesuhteessa olevan autokauppiaan toimitiloissa hänelle esitetään tarjouksia tämän tyyppisen sopimuksen tekemisestä.

114. Tässä tilanteessa ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa asiassa C-38/21 esitettyyn kuudenteen kysymykseen, että direktiivin 2011/83 2 artiklan 9 alakohtaa on tulkittava siten, että sen 2 artiklan 2 alakohdassa tarkoitetun elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta toimivan henkilön toimitiloja on pidettävä kyseisen elinkeinonharjoittajan ”toimitiloina”. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä on arvioida, toimiko välittäjä sen käsiteltävänä olevan asian olosuhteissa ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta kilometriperusteisen leasingsopimuksen neuvottelemiseksi tai tekemiseksi.

3. Seitsemäs kysymys asiassa C-38/21

115. Tällä kysymyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, sovelletaanko direktiivin 2011/83 16 artiklan l alakohdassa säädettyä poikkeusta peruuttamisoikeudesta pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltaiseen kilometriperusteiseen leasingsopimukseen.

116. Direktiivin 2011/83 9–15 artiklassa annetaan kuluttajalle peruuttamisoikeus etäsopimuksen tai muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehdyn sopimuksen, sellaisina kuin ne määritellään 2 artiklan 7 ja 8 alakohdassa, tekemisen jälkeen ja kuvataan edellytykset ja järjestelyt tämän oikeuden käyttämiselle. Direktiivin 2011/83 16 artikla sisältää poikkeuksia peruuttamisoikeudesta, ja se koskee muun muassa autonvuokrauspalveluja koskevia sopimuksia, joissa edellytetään suoritusta määrättynä ajankohtana tai määrätyn ajan kuluessa. Kyseistä säännöstä on tulkittava suppeasti, koska se on poikkeus unionin kuluttajansuojaa koskevista säännöksistä.[37]

117. Kun tarkastellaan ensinnäkin sitä, ovatko kilometriperusteiset leasingsopimukset autonvuokrauspalveluja koskevia sopimuksia, oikeuskäytännön mukaan käsite ”autonvuokrauspalvelut” viittaa ”kulkuneuvon antamiseen kuluttajan käyttöön”.[38] Unionin tuomioistuin on myös katsonut, että ajoneuvon vuokrasopimuksella pyritään mahdollistamaan matkustajien kuljetus.[39] Nämä seikat huomioon ottaen ensi näkemältä saattaa vaikuttaa siltä, että kilometriperusteinen leasingsopimus, jonka tarkoituksena on asettaa moottoriajoneuvo kuluttajan käyttöön, kuuluu käsitteeseen ”autonvuokrauspalvelut”.

36 Tuomio 7.8.2018, Verbraucherzentrale Berlin (C-485/17, EU:C:2018:642, 33 ja 34 kohta).

37 Tuomio 14.5.2020, NK (Omakotitalon suunnittelu) (C-208/19, EU:C:2020:382, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 Ks. vastaavasti tuomio 10.3.2005, easyCar (C-336/03, EU:C:2005:150, 23, 26 ja 27 kohta) ja tuomio 12.3.2020, Verbraucherzentrale Berlin (C-583/18, EU:C:2020:199, 30 kohta).

39 Tuomio 12.3.2020, Verbraucherzentrale Berlin (C-583/18, EU:C:2020:199, 34 kohta).

118. Direktiivin 2011/83 johdanto-osan 49 perustelukappaleesta kuitenkin ilmenee, että 16 artiklan l alakohdalla pyritään suojelemaan elinkeinonharjoittajaa riskiltä, joka liittyy tietyn kapasiteetin varaamiseen, jonka osalta tämän voi olla vaikea löytää muuta käyttöä, jos peruuttamisoikeutta käytetään.[40] Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että 16 artiklan l alakohdalla pyritään erityisesti suojaamaan tiettyjä palvelujen tarjoajia, jotta nämä eivät kärsisi suhteetonta vahinkoa varausten kohteena olevien palvelujen peruuttamisesta ilman kuluja ja selityksiä.[41] Toisin kuin komissio, en ole vakuuttunut tällaisen riskin olemassaolosta tai suhteettoman vahingon aiheutumisesta moottoriajoneuvon leasingsopimuksen yhteydessä. Vuokralleantajalla, jonka omistuksessa ajoneuvo säilyy, on mahdollisuus käyttää sitä muihin tarkoituksiin, kuten vuokrata sitä tai myydä se eteenpäin, jos peruuttamisoikeutta käytetään. Katson näin ollen, että direktiivin 2011/83 16 artiklan l alakohdassa säädettyä poikkeusta peruuttamisoikeudesta ei sovelleta ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä olevan kaltaisessa asiassa. Huomautan tässä yhteydessä myös, että siitä seikasta, että poikkeusta sovelletaan, jos sopimus edellyttää ”suoritusta määrättynä ajankohtana tai määrätyn ajan kuluessa”, seuraa, että unionin lainsäätäjän tarkoituksena oli sisällyttää siihen ainoastaan lyhytaikainen autonvuokraus.

119. Tässä tilanteessa ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa asiassa C-38/21 esitettyyn seitsemänteen kysymykseen siten, että direktiivin 2011/83 16 artiklan l alakohtaa on tulkittava siten, että siinä säädettyä poikkeusta ei sovelleta moottoriajoneuvojen kilometriperusteisiin leasingsopimuksiin.

4. Kahdeksas kysymys asiassa C-38/21

120. Tällä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, voidaanko kyseessä olevan kaltaista kilometriperusteista leasingsopimusta pitää direktiivin 2002/65 2 artiklan a alakohdassa ja direktiivin 2011/83 2 artiklan 7 alakohdassa tarkoitettuna ”etäsopimuksena”, jos kuluttaja on henkilökohtaisessa yhteydessä ainoastaan välittäjään, joka valmistelee sopimuksen ja voi antaa kuluttajalle tietoa tarjottavasta palvelusta mutta jolla ei ole valtuuksia edustaa elinkeinonharjoittajaa tehdäkseen sopimuksen.

121. Direktiivin 2011/83 2 artiklan 7 alakohdan määritelmän mukaan ”etäsopimuksella” tarkoitetaan sopimusta, joka tehdään elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä etämyyntiä varten luodussa myynti- tai palveluntarjontajärjestelmässä ilman, että elinkeinonharjoittaja ja kuluttaja ovat samanaikaisesti fyysisesti läsnä, ja käyttäen pelkästään yhtä tai useampaa etäviestintä sopimuksen tekemiseen asti, sopimuksen tekemisen ajankohta mukaan lukien. Direktiivin 2002/65 2 artiklan a alakohtaan sisältyy hyvin samankaltainen määritelmä.[42]

122. Sopimusta ei nähdäkseni tehdä käyttäen ”pelkästään” yhtä tai useampaa etäviestintä sopimuksen tekemiseen ”asti”, jos välittäjä osallistui elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta kyseisen sopimuksen neuvottelemiseen antamalla kuluttajalle tämän läsnä ollessa yksityiskohtaisia tietoja sopimuksen sisällöstä ja vastaamalla hänen kysymyksiinsä.

[40] Tuomio 31.3.2022, CTS Eventim (C-96/21, EU:C:2022:238, 44 kohta).

[41] Ks. analogisesti tuomio 10.3.2005, easyCar (C-336/03, EU:C:2005:150, 28 kohta).

[42] Tarkastelen tässä yhteydessä ainoastaan direktiivin 2011/83 2 artiklan 7 alakohtaa, koska direktiiviä 2002/65 ei mielestäni sovelleta kyseessä olevaan kilometriperusteiseen leasingsopimukseen.

123. Direktiivin 2011/83 2 artiklan 2 alakohdan mukaan elinkeinonharjoittajalla tarkoitetaan elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta toimivaa henkilöä. Mielestäni ratkaisevaa ei ole se, ettei kyseisellä henkilöllä ole valtuuksia toimia elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta sopimuksen tekemiseksi, vaan osallistuminen tässä ominaisuudessa neuvotteluvaiheeseen riittää. Tältä osin direktiivin 2011/83 johdanto-osan 20 perustelukappaleesta ilmenee, että etäsopimuksen määritelmä kattaa myös tilanteet, joissa kuluttaja käy toimitiloissa vain hankkimassa tietoa tavaroista tai palveluista ja myöhemmin neuvottelee ja tekee sopimuksen etäsopimuksena, mutta sopimusta, joka neuvotellaan elinkeinonharjoittajan toimitiloissa ja tehdään lopullisesti etäviestimien avulla, ei ole pidettävä etäsopimuksena.

124. Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämistä tosiseikoista ilmenee, että autokauppias laski VK:n läsnä ollessa kilometriperusteisen leasingsopimuksen eri osatekijät (vuokra-aika, käsiraha ja kuukausierien määrä) ja keskusteli niistä VK:n kanssa ja että hänellä oli valtuudet ja edellytykset vastata kaikkiin VK:n kysymyksiin. Tässä tilanteessa voitaisiin katsoa, ettei VK pelkästään hankkinut tietoa kilometriperusteisesta leasingsopimuksesta vaan että hän pikemminkin osallistui ”fyysisesti” autokauppiaan kanssa tämän sopimuksen neuvottelemiseen, eikä sopimusta näin ollen voida pitää etäsopimuksena. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asia on todeta kansallinen lainsäädäntö ja asian erityisolosuhteet huomioon ottaen, oliko autokauppiaalla valtuudet toimia pankin nimissä tai puolesta ainakin kyseessä olevan kilometriperusteisen leasingsopimuksen neuvottelemiseksi ja voidaanko autokauppiaan osallisuuden aste rinnastaa neuvottelemiseen.

125. Täydellisyyden vuoksi huomautan, ettei ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitse, tehtiinkö sopimus ”etämyyntiä varten luodussa myynti- tai palveluntarjontajärjestelmässä”.[43] Tämänkin tekijän olemassaolosta varmistuminen on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä.

126. Ehdotan näin ollen, että unionin tuomioistuin vastaa asiassa C-38/21 esitettyyn kahdeksanteen kysymykseen, että direktiivin 2011/83 2 artiklan 7 alakohtaa on tulkittava siten, että sopimusta ei voida pitää etäsopimuksena, jos elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta toimiva henkilö osallistuu kyseisen sopimuksen neuvottelemiseen kuluttajan ollessa fyysisesti läsnä. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä on arvioida, toimiko välittäjä sen käsiteltävänä olevan asian olosuhteissa ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta kilometriperusteisen leasingsopimuksen neuvottelemiseksi.

5. Välipäätelmä

127. Jos unionin tuomioistuimelta saamansa vastaukset huomioon ottaen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että kyseessä oleva kilometriperusteinen leasingsopimus on muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehty sopimus tai etäsopimus ja että direktiivin 2011/83 16 artiklan l alakohdassa säädettyä poikkeusta peruuttamisoikeudesta ei sovelleta kyseiseen sopimukseen, sen olisi lähtökohtaisesti katsottava, että VK:lla oli peruuttamisoikeus kyseisen direktiivin 9 artiklan 1 kohdan nojalla.[44]

[43] Ks. direktiivin 2011/83 2 artiklan 7 alakohta.

[44] Käänteisesti, jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, ettei kyseessä oleva kilometriperusteinen leasingsopimus ole muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehty sopimus tai etäsopimus tai että se on tällainen sopimus mutta direktiivin 2011/83 16 artiklan l alakohdassa säädettyä poikkeusta peruuttamisoikeudesta sovelletaan kyseiseen sopimukseen, sen olisi lähtökohtaisesti katsottava, ettei VK:lla ollut peruuttamisoikeutta.

128. Tässä tilanteessa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen olisi vielä tarpeen varmistua siitä, käyttikö VK peruuttamisoikeutta direktiivin 2011/83 9 artiklan 2 kohdassa, luettuna mahdollisesti yhdessä sen 10 artiklan kanssa, säädetyssä määräajassa. Koska ei voida sulkea pois, että VK:lla oli tällainen peruuttamisoikeus, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiassa C-38/21 esittämät kolmas ja neljäs kysymys ovat merkityksellisiä pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan riita-asian ratkaisemisen kannalta.[45] Asiassa C-38/21 esitetyn neljännen kysymyksen osalta, jota unionin tuomioistuin on pyytänyt tarkastelemaan, viittaan asioissa C-47/21 ja C-232/21 esitettyä vastaavaa kysymystä koskevaan arviointiini tämän ratkaisuehdotuksen 149–158 kohdassa.

B Asiat C-47/21 ja C-232/21

1. Ensimmäinen kysymys asioissa C-47/21 ja C-232/21

129. Asioissa C-47/21 ja C-232/21 esitetyssä ensimmäisessä kysymyksessä tiedustellaan lähinnä, onko direktiivi 2008/48 esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa luodaan lakisääteinen olettama, jonka mukaan elinkeinonharjoittaja täyttää velvollisuutensa antaa kuluttajalle tietoja peruuttamisoikeudesta sisällyttämällä sopimukseen ehdon, joka vastaa lakisääteistä mallia, joka ei ole kyseisen direktiivin vaatimusten mukainen. Onko ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen siinä tapauksessa jätettävä soveltamatta tätä kansallista lainsäädäntöä?

130. Kun tarkastellaan kysymyksen ensimmäistä osaa, asioissa C-47/21 ja C-232/21 kyseessä oleviin luottosopimuksiin sisältyy ehto, jonka mukaan peruuttamisen määräaika alkaa kulua sopimuksen tekemisen jälkeen mutta ei ennen kuin luotonottaja on saanut kaikki pakolliset tiedot, joihin BGB:n 492 §:n 2 momentissa viitataan. Kyseisessä säännöksessä puolestaan viitataan EGBGB:n 247 §:n 6–13 momenttiin, joissa taas viitataan BGB:n muihin säännöksiin. Tämän tyyppinen sopimusehto on käytännössä samansisältöinen kuin se, jota unionin tuomioistuin piti direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan p alakohdan vastaisena tuomiossa Kreissparkasse Saarlouis.[46]

131. Edellä mainittuihin luottosopimuksiin sisältyvä ehto vastaa myös EGBGB:n liitteen 7 tuolloin sovelletussa versiossa olevaa mallia.[47] EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan kolmannessa virkkeessä ja 247 §:n 12 momentin 1 kohdan kolmannessa virkkeessä vahvistetaan lainmukaisuutta koskeva olettama, jonka mukaan on niin, että jos sopimukseen sisältyy tätä mallia vastaava ehto, se täyttää lakisääteiset vaatimukset peruuttamisoikeutta koskevien tietojen antamiselle.

132. Tiedoista, joihin direktiivin 2008/48 10 artiklassa viitataan, unionin tuomioistuin on todennut, että kyseisen direktiivin 10 artiklan 2 kohdan p alakohta on esteenä sille, että luottosopimuksessa viitataan kansalliseen säännökseen, jossa puolestaan viitataan muihin kansallisiin säännöksiin. Tästä seuraa, että kansallinen lainsäädäntö, jossa luodaan lainmukaisuutta koskeva olettama, sellaisena kuin se kuvataan tämän ratkaisuehdotuksen 131 kohdassa, on myös direktiivin 2008/48 vastainen. Useimmat menettelyn osapuolista yhtyvät

[45] Täydentävässä ennakkoratkaisupyynnössään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että jos unionin tuomioistuin katsoo, että kyseessä oleva kilometriperusteinen leasingsopimus ei kuulu direktiivin 2008/48 soveltamisalaan, asiassa C-38/21 esitetyt ensimmäinen ja toinen kysymys menettävät merkityksensä.

[46] Ks. tämän ratkaisuehdotuksen alaviite 16.

[47] Tosiseikkojen tapahtuma-aikaan EGBGB:n liitteessä 7 olevassa mallissa ei täsmennetty kaikkia tietoja, jotka luotonottajalle oli annettava, vaan siinä pelkästään viitattiin BGB:n 492 §:n 2 momenttiin.

tähän näkemykseen. Saksan hallitus on jopa huomauttanut sekä kirjallisissa huomautuksissaan että istunnossa, että EGBGB:n liitteessä 7 olevaa lakisääteistä mallia muutettiin 15.6.2021 alkaen, jotta se vastaisi unionin tuomioistuimen tuomiossa Kreissparkasse Saarlouis esittämää tulkintaa. [48]

133. Kysymyksen toinen osa koskee sen toteamisen oikeudellisia seurauksia, että EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan kolmannessa virkkeessä ja 247 §:n 12 momentin 1 kohdan kolmannessa virkkeessä vahvistettu lainmukaisuutta koskeva olettama on direktiivin 2008/48 vastainen.

134. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tulkinnalla, jonka unionin tuomioistuin antaa unionin oikeussäännölle, selvennetään ja täsmennetään kyseisen oikeussäännön merkitystä ja ulottuvuutta niin, että unionin tuomioistuimen tulkinnasta ilmenee, miten tätä oikeussääntöä pitää tai olisi pitänyt tulkita ja soveltaa sen voimaantulosta lähtien. Tästä seuraa, että tuomioistuimet voivat ja niiden täytyy soveltaa näin tulkittua sääntöä myös oikeussuhteisiin, jotka ovat syntyneet ja jotka on perustettu kyseisen oikeussäännön voimaantulon jälkeen ja ennen tulkintapyynnöstä annettua tuomiota, jos edellytykset kyseisen oikeussäännön soveltamista koskevan asian käsittelylle toimivaltaisissa tuomioistuimissa muuten täyttyvät. [49] Vakiintuneessa oikeuskäytännössä katsotaan myös, että kansallisten tuomioistuinten on tulkittava kansallista oikeuttaan mahdollisimman pitkälle unionin oikeuden mukaisesti ja tunnustettava yksityisille mahdollisuus saada korvausta silloin, kun heidän oikeuksiaan on loukattu jäsenvaltion syyksi luettavalla unionin oikeuden rikkomisella. [50] Tältä osin kansallinen tuomioistuin ei voi katsoa pätevästi, että sen on mahdoton tulkita kansallista säännöstä unionin oikeuden mukaisesti vain sen takia, että kyseistä säännöstä on tulkittu tavalla, joka ei sovi yhteen unionin oikeuden kanssa. [51]

135. Kansallisen tuomioistuimen velvollisuutta tukeutua direktiivin sisältöön, kun se tulkitsee ja soveltaa asiaan liittyviä kansallisen oikeuden säännöksiä, rajoittavat yleiset oikeusperiaatteet. Se ei voi myöskään olla perustana kansallisen oikeuden contra legem -tulkinnalle. [52] Käsiteltävissä asioissa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että Bundesgerichtshof on katsonut, että kyseessä olevien kansallisten säännösten tulkinta direktiivin 2008/48 mukaisesti ei ole mahdollinen ja että se olisi siten contra legem. C. Bank, Volkswagen Bank, Audi Bank ja Saksan hallitus tukevat tätä näkemystä.

136. Jos kansallinen tuomioistuin, jonka tehtävänä on toimivaltansa puitteissa soveltaa unionin oikeuden säännöksiä ja määräyksiä, ei voi tulkita kansallista säännöstöä unionin oikeuden vaatimusten mukaisesti, unionin oikeuden ensisijaisuuden periaate huomioon ottaen sillä on velvollisuus varmistaa kyseisten säännösten ja määräysten täysi vaikutus ja jättää tarvittaessa omasta aloitteestaan soveltamatta kaikki unionin oikeuden kanssa ristiriidassa olevat, myös myöhemmin annetut kansallisen lainsäädännön säännökset. Sen ei tarvitse pyytää tai odottaa, että tällainen säännös ensin poistetaan lainsäädäntöteitse tai jollakin muulla perustuslain mukaisella keinolla. [53] Sellaiseen unionin oikeuden säännökseen tai määräykseen, jolla ei ole

48 Ks. tämän ratkaisuehdotuksen alaviite 16.

49 Tuomio 5.9.2019, Pohotovosť (C-331/18, EU:C:2019:665, 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

50 Tuomio 18.1.2022, Thelen Technopark Berlin (C-261/20, EU:C:2022:33, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

51 Tuomio 5.9.2019, Pohotovosť (C-331/18, EU:C:2019:665, 55 kohta).

52 Tuomio 18.1.2022, Thelen Technopark Berlin (C-261/20, EU:C:2022:33, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

53 Tuomio 24.6.2019, Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

välitöntä oikeusvaikutusta, ei sitä vastoin voida sellaisenaan vedota unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluvan oikeusriidan yhteydessä sen kanssa ristiriidassa olevan kansallisen oikeuden säännöksen soveltamatta jättämiseksi.[54]

137. Käsiteltävissä asioissa ei ole tarpeen määrittää, onko direktiivin 2008/48 kyseessä olevilla säännöksillä välitön oikeusvaikutus. Kuten unionin tuomioistuin äskettäin toisti tuomiossaan Thelen Technopark Berlin[55] ja kuten C. Bank, Volkswagen Bank, Audi Bank, Saksan hallitus ja komissio toteavat kirjallisissa huomautuksissaan, vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiivillä ei sellaisenaan voida luoda velvollisuuksia yksityiselle eikä siihen näin ollen voida sellaisenaan vedota kansallisessa tuomioistuimessa yksityistä vastaan. Koska pääasioiden oikeudenkäynneissä kyseessä olevat riita-asiat ovat kuluttajien ja yksityisomistuksessa olevien pankkien välisiä, ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta ei voida vaatia jättämään kyseessä olevia kansallisia säännöksiä soveltamatta tukeutuen pelkästään direktiiviin 2008/48.

138. Kuten komissio kirjallisissa huomautuksissaan esittää, Saksan liittotasavallalle voi kuitenkin syntyä sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu sillä perusteella, että sen kansallinen lainsäädäntö oli direktiivin 2008/48 vastainen. Kuten unionin tuomioistuin myös muistutti tuomiossaan Thelen Technopark Berlin,[56] asianosainen, jonka oikeuksia on loukattu sen vuoksi, että kansallinen oikeus on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, voi vedota tuomiossa Francovich ym.[57] vahvistettuun oikeuskäytäntöön saadakseen korvausta kärsimästään vahingosta.

139. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa asioissa C-47/21 ja C-232/21 esitettyyn ensimmäiseen kysymykseen, että direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan p alakohtaa, luettuna yhdessä 14 artiklan 1 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että se on esteenä pääasioiden oikeudenkäynneissä kyseessä olevien kaltaisille kansallisille säännöksille, joissa vahvistetaan lainmukaisuutta koskeva olettama, jonka mukaan on niin, että jos luottosopimus sisältää lakisääteistä mallia vastaavan ehdon, kyseinen ehto on peruuttamisoikeudesta annettavia tietoja koskevien kansallisen lainsäädännön vaatimusten mukainen, vaikka se ei vastaa kyseisen direktiivin 10 artiklan 2 kohdan p alakohdan vaatimuksia. Yksityisten välistä riita-asiaa käsittelevän kansallisen tuomioistuimen ei tarvitse yksinomaan unionin oikeuden perusteella jättää soveltamatta tällaisia kansallisia säännöksiä, vaikka ne ovat direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan p alakohdan vastaisia, tämän vaikuttamatta asianosaisen, jonka oikeuksia on loukattu sen vuoksi, että kansallinen oikeus on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, oikeuteen vaatia korvausta tämän seurauksena kärsimästään vahingosta.

140. Tähän kysymykseen ehdotettu vastaus huomioon ottaen ei ole mielestäni tarpeen lausua Saksan hallituksen pyynnöstä rajoittaa unionin tuomioistuimen tuomion vaikutukset alkamaan sen julistamisajankohdasta. Voidaan huomauttaa, että tämä pyyntö esitetään sen tapauksen varalta, että unionin tuomioistuin katsoo joko, että ”lainmukaisuutta koskevan olettaman käsite sinänsä, toisin sanoen riippumatta siitä, sovelletaanko tätä olettamaa direktiivin [2008/48] 10 ja 14 artiklan mukaisissa olosuhteissa, on unionin oikeuden vastainen”, tai, että kyseistä olettamaa ei pitäisi soveltaa, koska se on direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan p alakohdan vastainen ja jälkimmäistä säännöstä sovelletaan suoraan. Käsiteltävissä asioissa ei ole kyse kummastakaan näistä kahdesta tilanteesta.

[54] Ibid., 62 kohta.

[55] Tuomio 18.1.2022, Thelen Technopark Berlin (C-261/20, EU:C:2022:33, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[56] Ibid., 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

[57] Tuomio 19.11.1991, Francovich ym. (C-6/90 ja C-9/90, EU:C:1991:428).

2. Toinen kysymys asioissa C-47/21 ja C-232/21

141. Toinen kysymys, joka jakaantuu useisiin alakysymyksiin, koskee tietoja, jotka kulutusluottosopimuksissa on direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan mukaan oltava. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee muun muassa, alkaako peruuttamisen määräaika kulua kyseisen direktiivin 14 artiklan 1 kohdan mukaisesti vain, jos annetut tiedot ovat täydellisiä ja oikeita. Ellei näin ole, se tiedustelee, minkä perusteiden mukaisesti määritetään ajankohta, jona peruuttamisen määräajan katsotaan alkavan kulua.

142. Vaatimuksen, jonka mukaan direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut tiedot on sisällytettävä luottosopimukseen selkeästi ja tiiviisti, tavoitteena on mahdollistaa se, että kuluttaja voi tuntea sen mukaiset oikeutensa ja velvollisuutensa.[58] Se, että kuluttaja tuntee ja ymmärtää hyvin nämä tiedot, on välttämätöntä kyseisen sopimuksen asianmukaisen täyttämisen ja erityisesti kuluttajan oikeuksien, joihin hänen peruuttamisoikeutensa kuuluu, käyttämisen kannalta.[59] Kuten unionin tuomioistuin tuomiossa Kreissparkasse Saarlouis huomautti, kyseisellä vaatimuksella pyritään osaltaan saavuttamaan direktiivin 2008/48 tavoite eli kulutusluottojen osalta säätäminen täydellisestä ja pakottavasta yhdenmukaistamisesta tietyillä keskeisillä aloilla, ja tällaisen yhdenmukaistamisen katsotaan olevan tarpeen, jotta varmistetaan, että Euroopan unionin kaikki kuluttajat voivat käyttää hyväkseen etujensa korkeatasoista ja yhtäläistä suojaa, ja jotta voidaan helpottaa kulutusluottoja koskevien toimivien sisämarkkinoiden syntymistä.[60]

143. Kuten komissio kirjallisissa huomautuksissaan perustellusti totesi, direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohta ilmentää kyseisen direktiivin perustana olevaa suojajärjestelmää, joka perustuu ajatukseen siitä, että kuluttaja on elinkeinonharjoittajaan nähden heikompi osapuoli sekä neuvotteluaseman että tietojen puolesta, mikä johtaa kuluttajan sitoutumaan elinkeinonharjoittajan ennakolta laatimiin sopimusehtoihin ilman, että hän voisi vaikuttaa niiden sisältöön.[61]

144. Direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan ja 14 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohdan tarkastelusta ilmenee, että 14 päivän peruuttamisen määräaikaa alkaa päivästä, jona luottosopimus tehdään, jos sopimus sisältää kaikki pakolliset tiedot. Jos jotain pakollisista tiedoista ei anneta kuluttajalle kyseisenä päivänä, tämä 14 päivän määräaika alkaa päivästä, jona kuluttaja saa puuttuvat tiedot.

145. Kun otetaan huomioon direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan tavoite, sellaisena kuin se esitetään tämän ratkaisuehdotuksen 142 kohdassa, ja se, että tiedot, joihin kyseisessä säännöksessä viitataan, on mainittava ”selkeästi ja tiiviisti”, olen komission tapaan sitä mieltä, että on katsottava, ettei pakollisia tietoja ole sisällytetty sopimukseen kyseisessä direktiivissä tarkoitetulla tavalla, jos ne ovat niin puutteellisia tai sisällöllisesti virheellisiä, että niiden sisältö johtaa kuluttajaa harhaan hänen oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa suhteen.[62] Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä on määrittää, onko näin tosiasiassa käsiteltävissä asioissa.

[58] Ks. direktiivin 2008/48 johdanto-osan 31 perustelukappale ja tuomio Kreissparkasse Saarlouis (35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Ks. myös julkisasiamies Hoganin ratkaisuehdotus Volkswagen Bank ym. (C-33/20, C-155/20 ja C-187/20, EU:C:2021:629, 46 kohta).

[59] Tuomio Kreissparkasse Saarlouis (45 kohta).

[60] Ibid, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen. Ks. myös direktiivin 2008/48 johdanto-osan yhdeksäs perustelukappale.

[61] Ks. analogisesti tuomio 1.10.2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[62] Viimeksi mainitusta seikasta voidaan huomauttaa, että tuomiossa Home Credit Slovakia unionin tuomioistuin katsoi, että jotkin direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut seikat eivät luonteeltaan voi vaikuttaa kuluttajan edellytyksiin arvioida sitoumuksensa ulottuvuutta. Tämä koskee esimerkiksi kyseisen direktiivin 10 artiklan 2 kohdan v alakohdassa tarkoitettua toimivaltaisen valvontaviranomaisen nimeä ja osoitetta (tuomio 9.11.2016, C-42/15, EU:C:2016:842, 72 kohta).

146. En pidä vakuuttavana argumenttia, jonka C. Bank, Volkswagen Bank, Audi Bank ja Saksan hallitus perustavat siihen seikkaan, että kansallisessa lainsäädännössä säädetään jo seuraamuksista siinä tapauksessa, että luottosopimukseen sisältyy virheellisiä pakollisia tietoja, sillä seurauksella, että olisi suhteetonta edellyttää, ettei peruuttamisen määräaika ala kulua direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohdan mukaisesti. Se, ettei peruuttamisen määräaika ala kulua, on suoraa seurausta siitä, ettei luotonantaja ole antanut kuluttajalle pakollisia tietoja, joihin kyseisen direktiivin 10 artiklan 2 kohdassa viitataan. Koska direktiivillä 2008/48 tehdään täydellinen yhdenmukaistaminen, jäsenvaltiot eivät voi jättää huomiotta sen 14 artiklan 1 kohtaa. Tämän ratkaisuehdotuksen 145 kohdassa tehty täsmennys huomioon ottaen tätä vaatimusta ei siten voida pitää suhteettomana.

147. Lisään, että toisin kuin vastaajina olevat pankit väittävät, tämä ei johda ”ikuisen peruuttamisoikeuden” syntymiseen. Kuten tämän ratkaisuehdotuksen 150 kohdassa selitän, kun sopimuspuolet ovat täyttäneet sopimuksen täysimääräisesti, direktiivin 2008/48 14 artiklassa säädettyä peruuttamisoikeutta ei voida enää käyttää.

148. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa asioissa C-47/21 ja C-232/21 esitettyyn toiseen kysymykseen, että direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että peruuttamisen määräaika ei ala kulua ennen kuin kyseisen direktiivin 10 artiklan 2 kohdassa edellytettävät pakolliset tiedot on annettu kuluttajalle kokonaisuudessaan ja ne ovat sisällöllisesti oikeita, paitsi jos annettujen tietojen puutteellisuus tai virheellisyys ei vaikuta kuluttajan edellytyksiin arvioida oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa ulottuvuutta, minkä arvioiminen on kansallisen tuomioistuimen tehtävä.

3. Neljäs kysymys asioissa C-47/21 ja C-232/21

149. Asioissa C-47/21 ja C-232/21 esittämällään neljännellä kysymyksellä[63] ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, voidaanko ja jos voidaan, niin missä olosuhteissa, kuluttajan peruuttamisoikeuden käyttämistä kulutusluottosopimuksen tapauksessa pitää oikeuden väärinkäyttönä. Unionin tuomioistuin pyytää kohdistamaan tarkasteluni seuraaviin kahteen näkökohtaan: ensinnäkin mahdollisuuteen oikeuttaa peruuttamisoikeuden käytön rajoittaminen viittaamalla kuluttajan menettelyyn peruuttamisen jälkeen ja toiseksi siihen, voiko kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, jos sopimuspuolet ovat täyttäneet luottosopimuksen täysimääräisesti.[64]

150. Kun tarkastellaan tämän kysymyksen toista näkökohtaa, yhdyn julkisasiamies Hoganin ratkaisuehdotuksessa Volkswagen Bank ym. omaksumaan lähestymistapaan.[65] Todettuaan, että direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohdassa säädetään *peruuttamis*oikeudesta eikä *purkamis*oikeudesta ja että sopimuksen täyttäminen on luonnollinen tapa, jolla sopimusvelvoite lakkaa, hän katsoi, että kyseistä säännöstä on tulkittava siten, että peruuttamisoikeutta, josta kyseisessä säännöksessä säädetään, ei voida enää käyttää sen jälkeen, kun molemmat sopimuspuolet ovat täyttäneet kulutusluottosopimuksen täysimääräisesti. Hänen mukaansa direktiivin 2008/48 johdanto-osan 34 perustelukappaleen sanamuoto vahvisti tämän päätelmän. Sen mukaan direktiivissä 2008/48 säädetään peruuttamisoikeudesta samanlaisin ehdoin kuin on säädetty direktiivissä 2002/65, ja viimeksi mainitun direktiivin 6 artiklan 2 kohdan c alakohdassa

[63] Kuten tämän ratkaisuehdotuksen 128 kohdassa huomautetaan, jäljempänä esitettävät näkökohdat pätevät yhtä lailla asiassa C-38/21 esitettyyn neljänteen kysymykseen.

[64] Jälkimmäinen näkökohta on merkityksellinen asian C-232/21 kannalta, jossa BQ maksoi luoton kokonaisuudessaan takaisin.

[65] Julkisasiamies Hoganin ratkaisuehdotus Volkswagen Bank ym. (C-33/20, C-155/20 ja C-187/20, EU:C:2021:629, 106–108 kohta).

täsmennetään, että siinä käyttöön otettua peruuttamisoikeutta ei sovelleta ”sopimuksiin, jotka kumpikin osapuoli on täyttänyt kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä ennen kuin kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan”. Julkisasiamies Hogan myös muistutti, että direktiivin 2008/48 10 artiklassa säädettyjen tiedonantovelvollisuuksien tarkoituksena on antaa kuluttajille mahdollisuus tietää oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa laajuus sopimuksen täyttämisen aikana. Näillä velvoitteilla ei siten ole muuta käyttöä sen jälkeen, kun sopimus on täytetty kokonaisuudessaan.

151. Kun tarkastellaan ensiksi mainittua näkökohtaa, huomautettuaan, että direktiiviin 2008/48 ei sisälly säännöksiä, jotka koskisivat kysymystä direktiivillä kuluttajalle annettujen oikeuksien väärinkäytöstä, unionin tuomioistuin vahvisti tuomiossaan Volkswagen Bank ym. unionin oikeuden yleisen periaatteen, jonka mukaan yksityiset eivät saa vedota unionin oikeuteen vilpillisesti tai käyttää sitä väärin.[66] Se tarkisti näin ollen, onko kuluttajan peruuttamisoikeuden käyttämistä direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohdan nojalla rajoitettu sen seurauksena, että kyseisessä asiassa sovelletaan kyseistä unionin oikeuden yleistä periaatetta.[67]

152. Suosittelen tätä tarkastelutapaa unionin tuomioistuimelle. Direktiivin 2008/48 14 artiklassa annetaan nimenomaisesti kuluttajalle oikeus peruuttaa luottosopimus. Tätä oikeutta on käytettävä unionin oikeuden, jonka olennainen osa oikeuksien väärinkäyttöä koskeva yleinen kielto on, mukaisesti. Yhdyn jälleen julkisasiamies Hoganin ratkaisuehdotuksessaan Volkswagen Bank ym. ilmaisemaan näkemykseen, jonka mukaan unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluvilla aloilla mahdollisuutta vedota siihen, että henkilö on käyttänyt väärin oikeutta, joka hänellä on unionin oikeuden perusteella, on siten arvioitava yksinomaan tämän periaatteen eikä kansallisen lainsäädännön vaatimusten perusteella.[68]

153. Tuomiossa Cussens ym., jossa oli kyse kiinteän omaisuuden myyntien arvonlisäverovapautuksen epäämisen riitauttamisesta, unionin tuomioistuin totesi, että väärinkäytön kieltoa koskevaa periaatetta voidaan soveltaa välittömästi kansallisessa oikeusjärjestyksessä perusteena tälle epäämiselle siitä riippumatta, onko kansallisessa oikeusjärjestyksessä toteutettu kyseiselle periaatteelle vaikutuksen antava kansallinen toimenpide, eivätkä oikeusvarmuutta ja luottamuksensuojaa koskevat periaatteet ole esteenä tälle soveltamiselle.[69] Tästä oikeuskäytännöstä ja tämän ratkaisuehdotuksen 152 kohdasta voidaan päätellä, ettei Saksan lainsäätäjän tarvitse säätää lakia antaakseen kansalliselle tuomioistuimelle mahdollisuuden rajoittaa peruuttamisoikeuden käyttöä, jos sen käyttöä voidaan pitää väärinkäyttönä.[70]

154. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan väärinkäytön osoittaminen edellyttää yhtäältä sellaista objektiivisten olosuhteiden kokonaisuutta, josta ilmenee, että vaikka unionin säännöstössä vahvistettuja edellytyksiä on muodollisesti noudatettu, säännöstöllä tavoiteltua päämäärää ei ole saavutettu, ja toisaalta sellaista subjektiivista osatekijää, joka koskee tahtoa saada unionin säännöstöstä johtuva etu toteuttamalla keinotekoisesti edellytykset tämän edun saamiseksi.[71] Vaikka unionin tuomioistuin voi ennakkoratkaisupyyntöä käsitellessään tehdä tarvittaessa täsmennyksiä ohjatakseen kansallista tuomioistuinta tämän tulkinnassa, viimeksi

66 Unionin lainsäädännön soveltamista ei voida ulottaa niin laajalle, että sen avulla voitaisiin vilpillisesti tai väärinkäytöksin hyötyä unionin oikeudessa säädetyistä eduista (tuomio 6.2.2018, Altun ym., C-359/16, EU:C:2018:63, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

67 Tuomio 9.9.2021, Volkswagen Bank ym. (C-33/20, C-155/20 ja C-187/20, EU:C:2021:736, 120 ja 121 kohta).

68 Julkisasiamies Hoganin ratkaisuehdotus Volkswagen Bank ym. (C-33/20, C-155/20 ja C-187/20, EU:C:2021:629, 112 kohta).

69 Tuomio 22.11.2017, Cussens ym. (C-251/16, EU:C:2017:881, 44 kohta).

70 Ks. tältä osin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen neljännen kysymyksen b kohta.

71 Tuomio 9.9.2021, Volkswagen Bank ym. (C-33/20, C-155/20 ja C-187/20, EU:C:2021:736, 122 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

mainitun tehtävänä on aina tarkistaa, onko sen käsiteltäväksi saatetussa asiassa olemassa väärinkäytösluonteisen menettelytavan muodostavia osatekijöitä ottaen huomioon kaikki kyseisen yksittäistapauksen tosiseikat ja olosuhteet.[72]

155. Tuomiossaan Volkswagen Bank ym. unionin tuomioistuin tarkasteli pelkästään objektiivista osatekijää ja katsoi, että silloin, kun elinkeinonharjoittaja ei ole toimittanut kuluttajalle direktiivin 2008/48 10 artiklassa tarkoitettuja tietoja ja kun kuluttaja päättää peruuttaa luottosopimuksen sen tekemisestä laskettavan 14 päivän määräajan jälkeen, elinkeinonharjoittaja ei voi moittia mainittua kuluttajaa peruuttamisoikeuden väärin käyttämisestä, vaikka kyseisen sopimuksen tekemisen ja kuluttajan peruuttamisen välillä kulunut aika on huomattava. Unionin tuomioistuin tuli tähän tulokseen todettuaan, että direktiivin 2008/48 14 artiklan tavoitteena on mahdollistaa se, että kuluttaja voi valita tarpeisiinsa sopivimman sopimuksen. Kuluttaja voi siis peruuttaa sopimuksen vaikutukset, jos se sopimuksen tekemisen jälkeen ja ennen peruuttamisoikeuden käyttämistä varten säädetyn harkinta-ajan päättymistä osoittautuu kyseisen kuluttajan tarpeisiin soveltumattomaksi. Direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohdan tavoitteena on toisaalta varmistaa, että kuluttaja saa kaikki tarvittavat tiedot arvioidakseen sopimusvelvoitteensa laajuutta, ja asettaa seuraamus luotonantajalle, joka ei toimita hänelle kyseisen direktiivin 10 artiklassa säädettyjä tietoja.[73]

156. Yhdyn pääasioiden vastaajina olevien pankkien ja Saksan hallituksen esittämiin näkemyksiin, joiden mukaan katsoessaan näin unionin tuomioistuin ei sulkenut pois – yksittäistapauksen erityisolosuhteissa, joissa ei ole kyse pelkästään ajan kulumisesta – sitä mahdollisuutta, että kuluttajan peruuttamisoikeuden käyttöä voitaisiin pitää väärinkäyttönä.[74] Tarkemmin ottaen katson, että lähtökohtaisesti kuluttajan peruuttamisen jälkeisestä menettelystä voi olla mahdollista päätellä, että hän käytti väärin direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohdasta johtuvaa oikeutta. Koska oikeuksien väärinkäytön olemassaolo edellyttää, että kansalliset tuomioistuimet ottavat huomioon kaikki kyseisen yksittäistapauksen tosiseikat ja olosuhteet, ne voivat myös ottaa huomioon sopimuksen peruuttamisen jälkeisiä tosiseikkoja.[75]

157. Kuluttajan menettely sopimuksen peruuttamisen jälkeen voisi osoittaa, että direktiivin 2008/48 14 artiklan tavoitteita, sellaisina kuin ne esitetään tämän ratkaisuehdotuksen 155 kohdassa, ei ole tosiasiassa saavutettu tai, toisin ilmaistuna, että peruuttamisoikeuden käyttämisen lopputulos on näiden tavoitteiden vastainen. Tämän menettelyn huomioon ottaminen mahdollistaa myös päätelmien tekemisen subjektiivisen osatekijän olemassaolosta ja tarkemmin ottaen sen toteamisen, että kuluttaja on käyttänyt peruuttamisoikeuttaan yksinomaisena tavoitteenaan saada keinotekoisesti taloudellista hyötyä, josta unionin oikeudessa ei säädetä.

158. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin tulkitsee direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohtaa siten, että siinä säädettyä peruuttamisoikeutta ei voida enää käyttää, kun sopimuspuolet ovat täyttäneet luottosopimuksen täysimääräisesti. Tämä säännös ei estä kansallisia tuomioistuimia yksittäistapauksen erityisolosuhteissa, joissa ei ole kyse pelkästään ajan kulumisesta, tutkimasta, merkitseekö kuluttajan peruuttamisoikeuden käyttäminen väärinkäyttöä.

[72] Tuomio 14.4.2016, Cervati ja Malvi (C-131/14, EU:C:2016:255, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[73] Tuomio 9.9.2021, Volkswagen Bank ym. (C-33/20, C-155/20 ja C-187/20, EU:C:2021:736, 123–126 kohta).

[74] Komissio myös myöntää, että jos sekä objektiiviset että subjektiiviset olosuhteet viittaavat kuluttajan syyllistyneen väärinkäyttöön, minkä arvioiminen on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asia, kuluttajaa voidaan poikkeuksellisesti estää käyttämästä peruuttamisoikeuttaan.

[75] Ks. vastaavasti tuomio 13.3.2014, SICES ym. (C-155/13, EU:C:2014:145, 34 kohta).

Jotta tällaisen väärinkäytön voidaan todeta olevan kyseessä yksittäistapauksessa, kansallisen tuomioistuimen on otettava huomioon kaikki relevantit tosiseikat ja olosuhteet, tarvittaessa myös peruuttamisen jälkeiset tapahtumat.

4. Viides kysymys asioissa C-47/21 ja C-232/21

159. Asioissa C-47/21 ja C-232/21 esittämällään viidennellä kysymyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohta esteenä kansallisille säännöksille, joissa säädetään, että jos luottosopimus, jonka kuluttaja on peruuttanut, liittyy myyntisopimukseen, kuluttajan oikeus vaatia luotonantajalta suorittamiensa lainaerien takaisinmaksua syntyy vasta silloin, kun hän on palauttanut ostamansa tavaran luotonantajalle tai esittänyt näytön siitä, että hän on palauttanut sen. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on myös epävarma niiden siviiliprosessuaalisten päätelmien yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa, jotka Bundesgerichtshof teki tästä tavaran palauttamista koskevasta vaatimuksesta.

160. Kuten komissio perustellusti huomauttaa, direktiiviin 2008/48 ei sisälly säännöstä, jossa käsiteltäisiin luottosopimuksen peruuttamisen seurauksia kyseiseen sopimukseen liittyvälle myyntisopimukselle.[76]

161. Olen samaa mieltä Saksan hallituksen ja komission kanssa siitä, että näissä olosuhteissa on jäsenvaltioiden asia määritellä nämä seuraukset kansallisessa lainsäädännössään. Direktiivin 2008/48 johdanto-osan 35 perustelukappale vahvistaa tämän lähestymistavan, sillä siinä todetaan, että jos kuluttaja peruuttaa luottosopimuksen, jonka yhteydessä hän on saanut tavaroita, tämän direktiivin säännöksillä ”ei olisi rajoitettava tavaran palauttamista tai muita vastaavia kysymyksiä koskevia jäsenvaltioiden säännöksiä”.[77]

162. Käsiteltävissä asioissa Saksan hallituksen kirjallisista huomautuksista ilmenee, että kyseessä olevat kansalliset säännökset perustuvat direktiivin 2011/83 13 artiklan 3 kohtaan. Tätä lähestymistapaa itsessään ei voida moittia, edellyttäen että nämä säännöt eivät ole epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion kansallisen oikeuden soveltamisalaan kuuluvia tilanteita (vastaavuusperiaate) eikä niillä tehdä unionin oikeusjärjestyksessä tunnustettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (tehokkuusperiaate).[78]

163. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei pyydä unionin tuomioistuinta auttamaan sen ratkaisemisessa, ovatko kyseessä olevat kansalliset säännökset vastaavuusperiaatteen mukaisia, eikä unionin tuomioistuimella ole käytettävissään aineistoa, jonka perusteella voisi olla aihetta epäillä niiden vastaavuusperiaatteen mukaisuutta.

164. Kun tarkastellaan tehokkuusperiaatetta, unionin tuomioistuimen käytettävissä olevien tietojen valossa – ja jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen selvityksistä muuta johdu – en ole vakuuttunut siitä, että sopimuksen kohteen palauttamista koskeva vaatimus voi yleisesti tehdä kuluttajan direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohdan mukaisen peruuttamisoikeuden käyttämisen käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ilmaisemat huolenaiheet perustuvat lähinnä siihen olettamaan, että

[76] Tällainen luottosopimus on ”liitännäinen luottosopimus”, kun direktiivin 2008/48 3 artiklan n alakohdan edellytykset täyttyvät.

[77] Ks. myös julkisasiamies Hoganin ratkaisuehdotus Volkswagen Bank ym. (C-33/20, C-155/20 ja C-187/20, EU:C:2021:629, 126–128 kohta).

[78] Ks. vastaavasti tuomio 16.7.2020, Caixabank ja Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-224/19 ja C-259/19, EU:C:2020:578, 83 kohta).

luotonantaja riitauttaa peruuttamisen pätevyyden ja että kuluttajan on ryhdyttävä oikeudellisiin toimiin saadakseen takaisin jo maksamansa kuukausierät. Jos tällaisen kanteen yhteydessä osoittautuu, että ajoneuvon palautus oli perusteeton, kuluttajan olisi yritettävä saada ajoneuvo takaisin, mikä voisi tarkoittaa uusia oikeudellisia toimia. Jos palautus oli perusteltu, kuluttajan olisi vaadittava maksujen palauttamista voimatta pitää ajoneuvoa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa myös siihen, että moottoriajoneuvoa tarvitaan usein ammattitoiminnan harjoittamiseen ja että sellaisen hankkimiseen tarvitaan huomattavasti pääomaa. Jos kuluttajien on palautettava moottoriajoneuvot velkojille tietämättä, onko peruuttaminen pätevä, ja siten myös tietämättä, minkä ajan kuluessa he saavat takaisin maksamansa erät ja voivat ostaa korvaavia ajoneuvoja, tämä ei kannusta heitä käyttämään oikeutta peruuttaa sopimus.

165. Eri näkökohdat, joita ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin selittää, vaikuttavat olevan luonteeltaan spekulatiivisia. Ne eivät riitä osoittamaan, että ajoneuvon palauttamista koskeva vaatimus muodostaa merkittävän esteen, joka on omiaan saamaan kuluttajat luopumaan peruuttamisoikeuden käyttämisestä. Kuten vastaajina olevat pankit ja Saksan hallitus selittivät sekä kirjallisissa huomautuksissaan että istunnossa – eikä tätä myöskään kiistetty sisällöllisesti –, on melko yleinen käytäntö, että käytettyään palauttamisoikeutta kuluttaja ei palauta ajoneuvoa vaan jatkaa sen käyttöä maksamatta luotonantajalle korvausta sen arvon alenemisesta kyseisenä ajanjaksona.

166. En ole kuitenkaan edelleenkään vakuuttunut siitä, että käsiteltävissä asioissa on kyse tehokkuusperiaatteen loukkaamisesta, koska direktiivin 2011/83 13 artiklan 3 kohdassa säädetään, että elinkeinonharjoittaja voi kauppasopimusten osalta pidättyä maksujen palautuksesta, kunnes hän on saanut tavarat takaisin tai kunnes kuluttaja on esittänyt näyttöä siitä, että on lähettänyt tavarat takaisin.

167. Viidennen kysymyksen toiseen osaan olisi nähdäkseni vastattava samalla tavalla kuin sen ensimmäiseen osaan. Kuten Saksan hallitus selittää kirjallisissa huomautuksissaan, Bundesgerichtshofin tekemä BGB:n 322 §:n 2 momentin analoginen soveltaminen on pelkästään ajoneuvon palauttamista koskevan vaatimuksen menettelyllinen seuraus.

168. Tässä tilanteessa ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa asioissa C-47/21 ja C-232/21 esitettyyn viidenteen kysymykseen, että direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä kansallisille säännöksille, joissa säädetään, että jos kyseessä on myyntisopimukseen liittyvä luottosopimus, sen jälkeen kun kuluttaja on käyttänyt peruuttamisoikeutta pätevästi, kuluttajan oikeus vaatia luotonantajalta suorittamiensa luottoerien takaisinmaksua syntyy vasta silloin, kun hän on palauttanut ostamansa tavaran luotonantajalle tai esittänyt näytön siitä, että hän on palauttanut sen, ja että kuluttajan nostama kanne, jossa vaaditaan maksettujen luottoerien takaisinmaksua kaupan kohteen palauttamisen jälkeen, on hylättävä perusteettomana siinä tapauksessa, että luotonantaja ei ole viivytellyt tämän kohteen vastaanottamisessa.

VI Ratkaisuehdotus

169. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Landgericht Ravensburgin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Sellaiset moottoriajoneuvojen kilometriperusteiset leasingsopimukset, joiden voimassaoloaika on noin 2–3 vuotta, jotka tehdään käyttämällä vakiolomaketta, jossa irtisanomisoikeus on suljettu pois, joissa ei ole tai joiden osalta erillisessä sopimuksessa ei ole määräystä velvoitteesta lunastaa sopimuksen kohdetta – tällaisen lunastamisvelvoitteen katsotaan olevan olemassa, jos vuokranantaja päättää tästä yksipuolisesti –, joissa edellytetään, että kuluttaja ottaa ajoneuvolle täyskaskovakuutuksen, ja joiden osalta kuluttaja vastaa myös puutteisiin liittyvien oikeuksien käyttämisestä kolmansia osapuolia (erityisesti kauppiasta ja ajoneuvon valmistajaa) vastaan sekä kantaa lisäksi ajoneuvon katoamiseen, vaurioitumiseen tai muuhun arvon alenemiseen liittyvän riskin, kuuluvat kuluttajan oikeuksista, neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 85/577/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY kumoamisesta 25.10.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU soveltamisalaan. Tällaiset sopimukset eivät ole kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY 3 artiklan c alakohdassa tarkoitettuja luottosopimuksia eivätkä direktiivin 2011/83 2 artiklan 12 alakohdassa ja kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä ja neuvoston direktiivin 90/619/ETY sekä direktiivien 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta 23.9.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/65/EY 2 artiklan b alakohdassa tarkoitettuja rahoituspalveluja koskevia sopimuksia.

2) Direktiivin 2011/83 2 artiklan 9 alakohtaa on tulkittava siten, että sen 2 artiklan 2 alakohdassa tarkoitetun elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta toimivan henkilön toimitiloja on pidettävä kyseisen elinkeinonharjoittajan ”toimitiloina”. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä on arvioida, toimiko välittäjä sen käsiteltävänä olevan asian olosuhteissa ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta kilometriperusteisen leasingsopimuksen neuvottelemiseksi tai tekemiseksi.

3) Direktiivin 2011/83 16 artiklan l alakohtaa on tulkittava siten, että siinä säädettyä poikkeusta ei sovelleta moottoriajoneuvojen kilometriperusteisiin leasingsopimuksiin.

4) Direktiivin 2011/83 2 artiklan 7 alakohtaa on tulkittava siten, että sopimusta ei voida pitää etäsopimuksena, jos elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta toimiva henkilö osallistuu kyseisen sopimuksen neuvottelemiseen kuluttajan ollessa fyysisesti läsnä. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä on arvioida, toimiko välittäjä sen käsiteltävänä olevan asian olosuhteissa ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta kilometriperusteisen leasingsopimuksen neuvottelemiseksi.

5) Direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan p alakohtaa, luettuna yhdessä 14 artiklan 1 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että se on esteenä pääasioiden oikeudenkäynneissä kyseessä olevien kaltaisille kansallisille säännöksille, joissa vahvistetaan lainmukaisuutta koskeva olettama, jonka mukaan on niin, että jos luottosopimus sisältää lakisääteistä mallia vastaavan ehdon, kyseinen ehto on peruuttamisoikeudesta annettavia tietoja koskevien kansallisen lainsäädännön vaatimusten mukainen, vaikka se ei vastaa kyseisen direktiivin 10 artiklan 2 kohdan p alakohdan vaatimuksia. Yksityisten välistä riita-asiaa käsittelevän

kansallisen tuomioistuimen ei tarvitse yksinomaan unionin oikeuden perusteella jättää soveltamatta tällaisia kansallisia säännöksiä, vaikka ne ovat direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan p alakohdan vastaisia, tämän vaikuttamatta asianosaisen, jonka oikeuksia on loukattu sen vuoksi, että kansallinen oikeus on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, oikeuteen vaatia korvausta tämän seurauksena kärsimästään vahingosta.

6) Direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että peruuttamisen määräaika ei ala kulua ennen kuin kyseisen direktiivin 10 artiklan 2 kohdassa edellytettävät pakolliset tiedot on annettu kuluttajalle kokonaisuudessaan ja ne ovat sisällöllisesti oikeita, paitsi jos annettujen tietojen puutteellisuus tai virheellisyys ei vaikuta kuluttajan edellytyksiin arvioida oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa ulottuvuutta, minkä arvioiminen on kansallisen tuomioistuimen tehtävä.

7) Direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että siinä säädettyä peruuttamisoikeutta ei voida enää käyttää, kun sopimuspuolet ovat täyttäneet luottosopimuksen täysimääräisesti. Tämä säännös ei estä kansallisia tuomioistuimia yksittäistapauksen erityisolosuhteissa, joissa ei ole kyse pelkästään ajan kulumisesta, tutkimasta, merkitseekö kuluttajan peruuttamisoikeuden käyttäminen väärinkäyttöä. Jotta tällaisen väärinkäytön voidaan todeta olevan kyseessä yksittäistapauksessa, kansallisen tuomioistuimen on otettava huomioon kaikki relevantit tosiseikat ja olosuhteet, tarvittaessa myös peruuttamisen jälkeiset tapahtumat.

8) Direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä kansallisille säännöksille, joissa säädetään, että jos kyseessä on myyntisopimukseen liittyvä luottosopimus, sen jälkeen kun kuluttaja on käyttänyt peruuttamisoikeutta pätevästi, kuluttajan oikeus vaatia luotonantajalta suorittamiensa lainaerien takaisinmaksua syntyy vasta silloin, kun hän on palauttanut ostamansa tavaran luotonantajalle tai esittänyt näytön siitä, että hän on palauttanut sen, ja että kuluttajan nostama kanne, jossa vaaditaan maksettujen luottoerien takaisinmaksua kaupan kohteen palauttamisen jälkeen, on hylättävä perusteettomana siinä tapauksessa, että luotonantaja ei ole viivytellyt tämän kohteen vastaanottamisessa.